"Şi spun aceasta, că fiecare dintre voi zice: Eu sunt al lui Pavel, iar eu sunt al lui Apollo, iar eu sunt al lui Chefa, iar eu sunt al lui Hristos! Oare s-a împărţit Hristos? Nu cumva s-a răstignit Pavel pentru voi? Sau fost-aţi botezaţi în numele lui Pavel ?" *(I Corinteni 1,12-13)*

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL V,
Nr. 1/49
ianuarie
1995

16 pag. - 400 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, ELVEŢIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

APELUL UNUI LICEAN CĂTRE "OASTEA NAŢIONALISTĂ"

La început de an, în miez de iarnă, oastea naţionalistă românească (risipită pe aiurea, în fel şi chip, pe criterii tot mai variate) se află într-un moment de grea încercare. Nu vrem să fim profetici şi nici sentenţioşi în exprimare, dar evoluţia social-politică din ultimul timp pare să demonstreze aceasta.

În anul care a trecut, sminteala a cam apucat diversele tabere naţionaliste din România noastră atât de săracă în conştiinţe şi valori. Conflictul, pe alocuri artificial şi irelevant, s-a ascuţit în ultimul timp şi a îmbrăcat forme convulsive (să mai amintim de cuvintele grele rostite în polemicile R. Codrescu-Dan Dungaciu sau V. Neştian - Ion Zeană?). Creştinismul, religia iubirii, "religia milei şi-a iertării" (N. Ionescu), pare să rămână doar în mintea şi pe buzele unora, iar în inimă deloc. Cineva spunea că cea mai mare distanţă de parcurs pe lume este de la creier la inimă. Iar Sf. Apostol Iacov avertizează: "Credinţa fără fapte moartă este".

Depăşind acest moment neplăcut, se cuvine să începem noul an curăţiţi de ura ce ne-a sfârtecat şi, mai mult chiar, ne-a făcut să uităm cine ne este *duşmanul comun*.

Am blamat necontenit (chiar dacă just) opoziţia şi pe "diversioniştii" de la M.P.R., fără să avem în vedere că preşedintele Iliescu lucrează netulburat "pentru liniştea noastră". Nu este acum momentul să descoperim care sunt rădăcinile acestui conflict ce macină oastea naţionalistă românească sau care sunt şansele unei reconcilieri. Vom trage doar un semnal de alarmă: dacă ura, pizma reciprocă nu se vor potoli, vom dezamăgi iremediabil atâţia tineri sinceri, dar dezorientaţi. Oare nimic nu e adevărat din ceea ce pretindem că suntem: naţionalişti cu frică şi dragoste de Dumnezeu? Să ne lepădăm, deci, de tot ce se cheamă îngustime mintală şi pigmeism sufletesc!

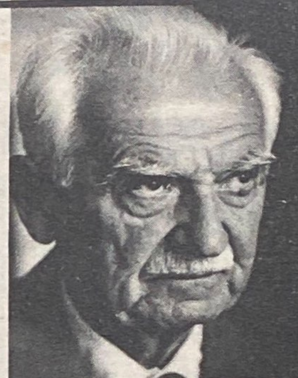
Când Goga era la putere, Căpitanul a dat legionarilor, prin *Circulara nr. 128* (28.I.1938), următoarea dispoziţie:"Nu răspundeţi la nici o provocare. Nu atacaţi guvernul naţionalist în nici o întrunire. Treceţi cu vederea peste greşelile lui, căci nu e o glorie să vezi întotdeauna greşelile altora..." Şi totuşi, puţini sunt cei ce iau aminte la sfatul dat. Preferă să-şi scoată ochii şi să-şi consume energia în manifestări cu caracter reprobabil. Urmăriţi, bunăoară, toate declaraţiile celor de la "Mişcarea". Nu pridideșc în a-l cita frecvent pe C.Z.Codreanu, ne vorbesc despre necesitatea unităţii, ne predică creştinismul ortodox (uneori cu smerenie şi dreaptă credinţă). Să ne căznim să-i credem şi să nu-i judecăm în nici un fel. Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne-a spus: "Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonese". (*Matei* 5,44). Şi nu cu dragoste făţarnică, ci cu dragoste curată, chiar dacă "unii, e drept, vestesc pe Hristos din pizmă şi duh de ceartă..."(*Filipeni* 1,15). Să îi iubim frăţeşte, iar în cel mai rău caz,

(continuare în pag. 2)

Mihai George NEAMŢU

Au trecut în ceata veșnică a drepților

VIRGIL MATEIAȘ

La începutul anului 1995 s-a despărțit de lumea aceasta cel care a fost comandantul legionar Virgil Mateiaș. Ar fi împlinit în curând 86 de ani (n.26 ianuarie 1909, com.Grid). Făgărășean de origine, a urmat cursurile Liceului "Radu Negru" din Făgăraș, unde a fost coleg cu Horia Sima și Nicolae Petrașcu. În 1928 s-a înscris la Facultatea de Drept din București; ca student, va intra în rândurile Mișcării Legionare, pe care a slujit-o cu nestrămutată credință până la capătul zilelor sale. După terminarea studiilor universitare, profesează ca avocat (la Brașov și Făgăraș) și militează pentru cauza legionarismului. În 1937 este numit de către Corneliu Codreanu comandant legionar. În 1940 va fi prefect al Făgărașului, în perioada Statului Național-Legionar. A luptat, ca ofițer (de rezervă), în războiul anti-sovietic. Scăpat cu viață atât din prigoanele carlistă și antonesciană, cât și de pe frontul de Răsărit, ajunge hăituit de noua putere comunistă și va face 16 ani de închisoare politică (1948-1964), mai ales la Ocnele Mari și Aiud. După punerea în libertate, continuă să fie hărțuit de organele de Securitate, fiind considerat unul dintre cei mai importanți capi legionari rămași în țară. Căsătorit cu cea care i-a fost o admirabilă parteneră de viață și crez legionar, Elisabeta (Buna) Mateiaș, are doi copii: un fiu (Mihai) și o fiică (Gabriela), purtând numele pe care le-au purtat și odraslele lui Ionel Moța. După prăbușirea vechiului regim comunist, în ciuda poverii anilor, desfășoară o remarcabilă activitate publicistică și organizatorică. A rămas zvelt și cu mintea limpede până în ultimele săptămâni de viață. Activitatea publicistică i s-a legat mai ales de "Gazeta de Vest" din Timișoara (o foaie făgărășeană, "Cuget și veghe", n-a putut subzista), dar a scos și câteva volume, atât în țară, cât și în străinătate: *Anii de groază din România comunistă* (Editura Mișcării Legionare, Madrid, 1991), *Cântece nescrise din închisori*, 1948-1964 (Editura "Gordian", Timișoara, 1993), *Existența tragică* (broșură litografiată), dovedindu-se un memorialist incisiv și un poet de adâncă sensibilitate creștină. Activitatea de lider politic și-a exercitat-o în cadrul formațiunii neolegionare "Pentru Patrie" (după eșecul fostei Uniuni Democrat-Creștine, compromise de domnii Vladimir Fulger și Mihai Grama), căreia i-a fost prim-vice-președinte, iar apoi președinte executiv (președinte onorific fiind d-l Nistor Chioreanu).

Cancerul îl imobilizează la pat, ca și pe soția sa (astăzi încă în comă), spre sfârșitul anului 1994. Decedează la 2 ianuarie 1995. Înmormântarea are loc pe 6 ianuarie (Ziua Bobotezei), pe o vreme foarte vitregă. Slujba este oficiată de 9 preoți, printre care și părintele Teofil Părăian de la Sâmbăta de Sus (cu care se văzuse pe 19 decembrie, chiar la mânăstire). Asistența a fost numeroasă, venind să-l petreacă pe ultimul drum camarazi din toate colțurile țării, în ciuda "gerului Bobotezei". Au rostit discursuri funebre atât preotul paroh și părintele Teofil, cât și o seamă de camarazi (d-nii Gheorghe Brahonschi, Tache Funda și alții). Filiala A.F.D.P.R. - Brașov l-a omagiat prin d-l Remus Cocoș. A fost citit și un cuvânt de la d-l N.Păun (unul dintre prietenii cei mai apropiați ai celui răposat), secretar al partidului "Pentru Patrie" (căruia sănătatea nu i-a permis să se deplaseze personal la locul ceremoniei). În final, corul camarazilor a intonat "Plânge printre ramuri luna..."

Trupul neînsuflețit a fost înhumat în cimitirul din localitate.

Să-i fie țărâna ușoară și veșnică pomenirea!

"PUNCTE CARDINALE"

JOHANN URWICH

S-a stins din viață, în Germania, Johann Urwich, Ferry cum îi spuneau camarazii lui din gulagul sovietic, autorul cunoscutei trilogii intitulate *Fără pașaport prin U.R.S.S.* A fost un mare prieten al românilor, spunea cineva. El însă a fost chiar român, căci totdeauna s-a considerat ca atare. "Până la 15 ani n-am știut altceva decât că sunt român"-spune el în schița autobiografică pe care și-o face la începutul trilogiei. S-a născut la Moreni, jud. Dâmbovița, unde a copilărit până la vârsta de 15 ani. Tatăl său, de loc din nordul Ardealului, avea o origine amestecată. Avea și sânge maghiar și german, dar și românesc, căci se înrudea cu cunoscutul tenor Traian Grozăvescu. Mama era de origine germană, dar născută în Banat. "Deci de drept româncă", spunea el. La începutul războiului familia sa este expulzată, din cauza convingerilor socialiste ale tatălui, "la urmă, adică la locul de naștere", în Ardealul de Nord. După ce pribegește un timp prin Ungaria, împreună cu familia, "valahul îndrăcit" (cum îl numesc rudele sale de aici, pentru că nu voia să învețe ungurește) fuge în Germania, unde se înrolează prin fraudă, ascunzându-și vârsta (avea doar 16 ani), în armata germană. Luptă pe frontul de Vest, este grav rănit și este decorat cu Crucea de Fier. La sfârșitul războiului este luat prizonier de americani și, după ce scapă din lagăr, se stabilește pentru un timp în Franța. În aprilie 1947 trece, cu acte false, în zona de ocupație sovietică, pentru a-și căuta părinții, dar este arestat de ruși, fiind luat drept spion, judecat sumar și condamnat. Și astfel ajunge dincolo de cercul polar, unde va cunoaște toate grozăviile gulagului sovietic. Se eliberează în decembrie 1955 și se stabilește în Germania de Vest. Cartea pe care o va scrie și care va fi "un document pentru istorie", o va scrie mai întâi în limba română și numai după aceea o va traduce și în germană! Iată cum motivează el acest gest: "Gândesc și azi în prima limbă vorbită, trăiesc și astăzi cu dealurile și copilăria mea, care n-a putut fi decât românească". Și mai spune ceva: "Aș vrea să adaug că, indiferent ce s-a petrecut cu mine sau cu ai mei, întotdeauna m-am socotit și mă voi socoti aparținând țării în care m-am născut, României".

Și, pentru că întotdeauna s-a socotit ca fiind de-al nostru, cuvine-se, cred, să-i dăm un pașaport românesc pentru eternitate, recunoscându-l.

Odihnească-se în pace.

"PUNCTE CARDINALE"

APELUL UNUI LICEAN CATRE "OASTEA NAȚIONALISTĂ"

(urmare din pag.1)

vorba lui N.Steinhardt, "îi iubim, dar nu îi simpatizăm"...

Cum spuneam, aproape că am uitat de dușmanul nostru comun: *satana roșie*. Puțini au analizat, pare-se, succesele roșilor în alegerile locale din unele orașe însemnate-n geografia țării. Ataraxia este o boală care răpune tot mai mulți români, iar celebra "aflare în treabă", respectiv proverbialul "merge și-așa" (alături de diletantism) s-au cvasi-generalizat în societatea românească. Au trecut cinci ani de la Revoluția scăldată în sângele copiilor țării, iar Iliescu, omul KGB-ului, se mai află la putere. Iar aici să nu ne amăgim! Finanța mondială nu se confundă cu electoratul nostru imatur, care dă votul neocomuniștilor. Or aceasta este cel mai grav: nu că opoziția este mai mult sau mai puțin obedientă față de Occident, ci faptul că românii sunt acum ori ignoranți ori pro-socialiști și preferă perpetuarea rânjetului iliescian decât, hai să spunem, chipul bătrânesc al d-lui Coposu sau partida d-lui Manolescu. Românul nu vrea să audă de acest proces banal: *schimbarea*, nici măcar în virtutea principiului <<să alegem răul mai mic>> (fiindcă alternativă reală la cele două-puterea neobolșevică, respectiv opoziția cvasi-masonizată, *noi ne încăpățânăm să nu oferim!*). Comuniștii sunt draci cu care românii noștri mai sunt dispuși să se facă frați, pentru a trece puntea spre o alimentară cu kilul de mezeluri mai ieftin...

"O, țară tristă, plină de humor!..."

Unii i-au reproșat Căpitanului absența simțului politic. S-au înșelat însă. Căpitanul a știut să facă alianțe politice fără compromis, nu și-a subestimat niciodată adversarii și a știut să se poarte corect cu frații de aceeași credință. A făcut pact electoral cu Maniu din dorința de-a contracara acțiunile demențiale carliste. Conștient că va trebui să ajungă la putere doar pe cale legală, printr-un sistem imperfect, dar necesar (e tot mai limpede aceasta!), și-a sfătuit întotdeauna camarazii să se adresese cu precădere celor *dezorientați* și mai puțin celor înfipți într-un crez (național-țărănesc, liberal sau socialist). Iar România sfârșitului de secol XX e plină de astfel de dez-orientați. Masele nedumerite trebuie câștigate cu încetul, printr-un program sănătos de *orientare național-creștină*, nici superficial, dar nici imposibil sau anacronic.

Cei ce gândesc la viitorul Mișcării Legionare trebuie să ia seama mai bine la modul în care trebuie concepută și dusă o luptă politică. Nu poate fi benefic un autoizolaționism stupid, cum nu poate mulțumi pe nimeni nici politicianismul fundamentat pe compromis. Pentru eradicarea puterii neocomuniste este necesar să se ducă o politică cu mintea limpede, degajată de orgolii mărunte și neînecată în patimile trecutului. Căci în zadar vom critica opoziția pentru greșelile sale, dacă nu vom aduce acestei opoziții o *alternativă viabilă și reală* (pe care noi o vedem proiectată într-un partid de dreapta, tradiționalist, conservator, de orientare creștină).

În Raportul de activitate depus la Parlament de SRI, citim și constatăm cu îngrijorare că preocupările nobile ale unor edituri, foi, asociații, ligi, etc., în direcția prezentării adevărului istoric sub toate aspectele sale (cu o atenție mai deosebită acordată Mișcării Legionare), sunt etichetate ca fiind "o amenințare la adresa siguranței naționale"! Sunt proferate minciuni sfruntate cu privire la manifestările ce au avut loc la Aiud pe 15 septembrie 1994, este reiterată acuzația de "fanatism" etc. Incriminate sunt și publicațiile "Gazeta de Vest" și "Puncte Cardinale", editurile timișorene "Gordian" și "Marineasa". Rămâne, desigur, o enigmă cum de revista "Mișcarea" a scăpat din vederea vigilenților securiști. Vrem să credem că nenominalizarea tinerilor de la M.P.R. se datorează exclusiv neatenției Serviciului Român de Informații, iar nu unor eventuale "legături" mefistofelice cu acesta (e cunoscut modelul calului troian)...

SRI-ul este clar "cu ochii pe noi". Bănuim că Procuratura, Cotroceniul, Executivul și Dealul Mitropoliei sunt într-un consens deplin referitor la această problemă (doar este pusă în joc "securitatea" Patriei!).

Poate nu este momentul rostirii unor fraze afectate, unor declarații pline de emfază și patetism orb. Dar trebuie să luăm bine aminte și să nu trăim din amintiri sau iluzii: puterea controlează perfect situația. Fără a fi excesiv de pesimiști, ghidându-ne doar după realitățile imediate, spunem că orizontul *nostru* (al celor cu un crez) pare a fi înăbușit din nou *fără nici un scrupul*.

Să înălțăm neîncetat smerite rugăciuni pentru luminarea minții tuturor, pentru împlinirea dreptății Neamului, pentru a deveni o turmă și-un Păstor. Iar prigoana ce ni se pregătește să o putem înfrunta uniți cu toții în duhul credinței și-al dragostei pentru Domnul Iisus Hristos și Țara aceasta.

DUMITRU BANEA

MOȚA - MARIN

Textul care urmează este extras din volumul (în curs de apariție) **Acuzator, martor, apărător în procesul vieții mele.** *Autorul lui, domnul Dumitru (Mitu) Banea, este fratele fostului șef legionar al Ardealului, dr. Ion Banea (ucis în 1939 în lagărul de concentrare de la Râmnicu Sărat) și cumnatul fostului secretar general al Mișcării Legionare, prof. Nicolae Petrașcu (asasinat de Securitate în 1968).*

Domnul D. Banea, el însuși comandant legionar, a trăit în sânul evenimentelor și adeseori a participat la ele din plin, fiind recunoscut pentru curajul, dăruirea și rectitudinea de care a dat dovadă, atât în libertate, cât și în detenție. Deși nu are multă carte, este un povestitor care te cucerește prin forța simplității mărturisitoare, o minte ageră, un suflet curat, o vie conștiință românească și creștină. Paginile lui, scrise fără preocupare de compoziție și stil, dar în numele adevărului și al dreptății, redau în linii sumare, dar pregnante, culoarea epocii, esența caracterelor omenești, sensul faptelor istorice. Principala sursă a relatărilor este memoria sa prodigioasă, hrănită de sevele vieții și călăuzită de sănătosul instinct moral al țăranului de odinioară.

Domnul D. Banea nu a vrut atât să scrie o carte, cât să-și împlinească o datorie: aceea de smerit mărturisitor al idealurilor și jertfelor unor generații. Rândurile de mai jos sunt oarecum palide în raport cu ansamblul confesiunii sale, dar le-am ales pentru că răspund comemorării martirilor legionari Ionel Moța și Vasile Marin, căzuți pentru Hristos, pe pământ spaniol, în ianuarie 1937. Prin ei, neamul nostru și-a avut cruciații lui, în plin secol XX. Jertfa lor răscumpără poate, în fața lui Dumnezeu, ticăloșia anilor ce au urmat.

(R.C)

De la stânga la dreapta: generalul Cantacuzino-Grănicerul Ion Moța, Gh. Clima, Preot Dumitrescu-Borșa, Nicolae Totu, Bănică Dobre, Vasile Marin, Alexandru Cantacuzino

În Spania începe războiul civil între comuniști și naționaliștii conduși de generalul Franco. Nu descriu războiul, există destule cărți care fac acest lucru. Ionel Moța era într-adevăr unul dintre cele mai luminate capete ale Legiunii. Era fiul protopopului Moța din Orăștie, care timp de 30 de ani a scos ziarul <<LIBERTATEA>>, care aducea nădejdea în sufletele noastre amărâte, ale ardelenilor, că va veni ziua, nu numai a libertății, ci și a unirii cu patria mumă, România. De la tatăl său, Ionel a moștenit și credința și naționalismul. Era doctor în drept la Grenoble, fost președinte al societății studențești "Petru Maior" din Cluj, fiind alături de Căpitan din cel dintâi ceas al Mișcării Legionare. Erau și cumnați, Iridenta, sora Căpitanului, fiind căsătorită cu Ionel Moța [1]. Cred că I.Moța era nemulțumit în sufletul lui că n-a dat mai mult pentru Mișcarea Legionară. Avea doi copii. Dușmanii Mișcării și aici au vrut să lovească în noi, spunând că a fost trimis în Spania de către Codreanu, ca să scape de el, când în realitate Căpitanul s-a opus să plece. Domnul Moța, că așa îl numeam noi, a scris: "Se trage cu mitraliera în biserici, în fața lui Christos. Vreau să merg să lupt în Spania..." Auzind refuzul Căpitanului, îi scrie o scrisoare: "...Îți fac cea mai mare rugăminte din viața mea: lasă-mă să plec în Spania..." Și a avut aprobarea, plecând cu ce avea mai bun Legiunea: domnul general Cantacuzino, șeful partidului "Totul pentru Țară", ing.avocat, căpitan în rezervă Gheorghe Clime, dr. în drept Vasile Marin, preot Ion Dumitrescu-Borșa, avocat Nicolae Totu, comandant legionar, licențiat al Academiei Comerciale, Bănică Dobre, comandant legionar și, ultimul, prințul Alexandru Cantacuzino. Cum să plece, căci guvernul lui Tătărescu nu ar fi dat aprobarea sub nici o formă. Până la urmă, s-a găsit portița de plecare. În Spania, școala de ofițeri de la Alcazar, de sub conducerea viteazului colonel Moscardo, făcut apoi general, rezista în fața atacurilor comuniste spre uimirea întregii lumi. Domnul general Cantacuzino avea o sabie de Toledo -cele mai vestite săbii din lume - și a cerut voie guvernului să-i aprobe ca împreună cu o delegație să prezinte în dar, drept omagiu, această sabie generalului Moscardo. I s-a aprobat, însă imediat cum au trecut granița în Cehoslovacia, ziarele au anunțat că echipa va lupta în Spania [2]. Erau toți ofițeri de rezervă și ar fi trebuit să lupte cu gradele respective, însă au renunțat la grade și au luptat ca simpli soldați. După predarea sabiei, domnul general Cantacuzino fiind prea bătrân și bolnav, s-a întors în țară, ceilalți rămânând să lupte în linia I a frontului. La 13 ianuarie 1937, la Majadahonda, în apropierea capitalei madrilene, cad eroic Moța și Marin, și sunt răniți în lupte Nicolae Totu și Bănică Dobre. Morții, în sicrie sigilate, sunt aduși în țară într'un vagon special. Tot domnul general a plecat să-i aducă din Spania. E adevărat că pe drum li s-au dat onoruri post-mortem, mai accentuate în Germania. La granița României, Căpitanul îi aștepta cu un tren plătit. Pe parcursul din Ardeal și până la București, făcând și eu de gardă la sicriele celor doi martiri, de la Sibiu până la București, pot să vă relatez cum a fost. Încă de la graniță, în orașele mari, mii de oameni așteptau trenul mortuar. Cea mai frumoasă primire - a spus Căpitanul - a fost cea de la Sibiu. Legionarii din Sibiu și mulți din județ așteptau întristați trenul cu cei doi eroi. Toate garniturile de tren au fost retrase pentru a se asigura loc mulțimii. Ca să putem păstra ordinea am întins sfori de pompieri, dar mulțimea a împins în așa fel încât n-au ajutat la nimic nici sforile, nici cordoanele. Trenul intră în gară în tăcere de mormânt. Slujba e făcută de Preasfințitul Stan, Episcopul Maramureșului. Corul Mitropoliei Ardealului dă răspunsurile. Preasfințitul Episcop vorbește: "...A trebuit să vă expatriați și să muriți departe de noi, ca să vă înțelegem și să vă urmăm..." P.S.Mitropolitul Bălan al Ardealului cere ca cei doi eroi să fie duși în Catedrala Sibiului. Nu s-a putut, trenul având itinerariul lui spre Râmnicu Vâlcea. Cea mai duioasă primire până la București a fost făcută într-o gară mică (îmi scapă numele). Ce vedem? Câțiva călugări și o mulțime de copii cu lumânări în mânuțele lor înghețate, privind pioși spre trenul mortuar. Aceștia ar fi fost viitorii legionari de mâine, dacă bestia de Carol al II-lea nu ne omora Căpitanul și pe ceilalți conducători ai Mișcării. În scrisoarea pe care a scris-o domnul Moța din tranșeele Spaniei, Căpitanului, îi spune așa: "Să faci Căpitane o țară ca soarele sfânt pe cer!". Nu s-a putut! Toate puterile răului s-au repezit asupra noastră, și azi am rămas câțiva bătrâni din vechea gardă și tineri mai mulți. Ei și numai ei vor mai putea aduce pe arena neamului o nouă mișcare de regenerare a omului [3].

Trenul ajunge în București, unde o imensă mulțime așteaptă sicriele celor doi dragi camarazi. Sunt duși la biserica "Sf.Ilie Gorgani", de unde se formează cortegiul după slujba religioasă făcută de doi Mitropoliți și un Episcop: I.P.S.Mitropolit Bălan al Ardealului, I.P.S.Mitropolit Gurie al Basarabiei și P.S.Episcop Vartolomei al Olteniei. Această manifestare, încă nemaiîntâlnită în România, în disciplina de fier, într-o ordine și frumusețe nemaivăzute, au arătat Bucureștiului și țării întregi puterea Mișcării noastre, dar și hotărârea dușmanilor de a ne distruge. Carul mortuar era tras de 80 de fruntași ai Mișcării, în cămăși verzi. Căpitanul, familiile morților, Senatul Legionar (bătrânii) și gradele legionare urmau cortegiul, câteva sute de preoți, apoi studențimea și, la urmă, legionari și simpatizanți. Pe ambele margini ale străzii erau încolonați studenții legionari. La vederea acestei manifestații oamenii cu capul descoperit priveau, unii cu bucurie, alții îngroziți de forța Mișcării.

Cel dintâi care ia atitudine dușmănoasă este N.Iorga. Se deplasează în grabă la guvern, intră în sala de ședințe și îi apostrofează pe miniștri: "Ce faceți măi, dormiți? De ce nu luați măsuri imediate și severe? Nu vedeți, Codreanu e stăpânul Bucureștiului?". Îi răspunde prim-ministrul Tătărescu: "Nu vă agitați, domnule profesor, e o manifestare religioasă".

"Lasă că vedeți voi!".[4]

Am condus pe cei doi martiri la Casa Verde în Criptă, să ne fie nouă pildă jertfa lor. Azi nu mai este nimic la Casa Verde. Candela s-a stins! Ei unde sunt?

NOTE

1) Marele Iorga a scris invers...

2) În Spania trebuia să plece și fratele meu, Ion Banea. S-a opus categoric Căpitanul, spunând: "Nu pot să rămân fără nici unul; pleacă Moța și rămâne Banea". Oare dacă voia să scape de el, cum insinuează dușmanii Mișcării, îl oprea pe fratele meu?

3) Văd că democrația nouă, care încearcă să se instaureze în patria mea, nu e cu nimic mai bună decât cea veche...

4) Tot Iorga spune: "A venit într-o zi la mine dr.Roșu; băiatul acesta inteligent e amorezat de prostul ăla de Codreanu!." Da!, "prostul" de Codreanu n-a lăsat pe învățători neplătiți șase luni, de căutau în traistă la copii o bucată de pâine, ca dumneata domnule savant!... Iată și câteva caracterizări la adresa lui Nicolae Iorga. Spre exemplu, iată cum îl caracterizează chiar Carol al II-lea, cu ocazia unei legi administrative făcute de A.Călinescu: "Că toată lumea e mulțumită n'aș putea spune. Unul dintre bosumflați este Iorga căruia nu-i plac rezidenții: lui Negruzzi îi reproșează barba; lui Dănilă Pop că a luptat împotriva rușilor în marele război și așa mai departe. Cu toate acestea a trimis lui Călinescu o telegramă în care-l felicită pentru lege. Sucit om!". Când a numit regele consilierii legali, Iorga lipsind de pe listă, a scris în ziarul lui "Neamul românesc", citit de el și de Munteanu-Râmnic, singurul om care i-a rămas credincios: "Uniformele Frontului seamănă cu cele ale lampagiilor care aprindeau lumânările în București". Regele, informat, îl cheamă la ordine și-i spune: "Iorga, te-am numit consilier regal. Mâine te prezinți în uniformă". "Am înțeles, Majestate"; și a doua zi a apărut în uniforma... lampagiilor. Apropos de Munteanu-Râmnic și partidul lui Iorga când se țineau ședințele de comitet, ziarele îl luau în râs: "Ieri s-a întrunit comitetul partidului domnului Iorga. Ședința a fost deschisă de dl.Iorga, membri prezenți fiind Munteanu-Râmnic..." Fără a lungi, iată o altă caracterizare, care vine de la marele lingvist prof.univ.Sextil Pușcariu și care spunea astfel: "Iorga, dacă ura un ardelean, ura tot Ardealul".

COORDONATE ALE GÂNDIRII POLITICE EMINESCIENE

(fragmente din articolele politice ale lui Mihai Eminescu)

"*Românul* [gazetă politică și literară condusă de C.A.Rosetti - n.Red] și liberalii în genere își închipuiesc că statul e rezultatul unui contract sinalagmatic, a unei convențiuni stabilite între cetățenii lui. Noi credem [Eminescu vorbește în numele conservatorilor - n.Red.], din contră, că el e un product al naturii, că, asemenea unui copac, își are fazele sale de dezvoltare, asemenea oricărui organism, își are evoluțiunea sa" (M. Eminescu, *Opere*, ediția I. Crețu, vol.IV, Editura "Cultura românească", București, 1939, p.120).

Manierele de a vedea sunt atât de deosebite [între liberali și conservatori -n.Red.], încât în ochii liberalilor statul nu e cu mult mai mult decât o mașină, pe când în ai noștri el e un organism viu, susceptibil de sănătate și de boală, de înflorire și de decadență..." (Ed.cit., vol.III, p.171).

"Politicește nematur e oricine susține adevărul absolut al unor teorii aplicabile la viața statului, căci acele teorii, departe de a fi absolut adevărate, nu sunt decât rezultatul, cristalizațiunea, formula matematică oarecum a unei stări certe a societății, care stare iarăși e condiționată prin o mulțime de factori economici, climatici, etnologici ș.a.m.d.

Precum haina se îndreptează după climă [...], tot astfel legile și instituțiile nu sunt decât expresia acelui instinct de conservațiune al popoarelor[...], manifestat în sute de forme deosebite, căci un popor, ca societate organizată în mod natural, are a se lupta ici cu arșița, dincolo cu apa mării, colo cu nefertilitatea pământului, colo iar cu invaziuni repetate; având toate același scop, anume conservarea existenței proprii, popoarele se folosesc pentru ajungerea lui de cele mai deosebite mijloace" (Ed.cit.,vol.II, p.355).

"Deosebirea între noi și liberali [...] este că liberalii iau în sens absolut ideile citite și nerumegate din autori străini, pe când pentru noi adevărurile sociale, economice, juridice nu sunt decât adevăruri *istorice*.

Nu suntem dar contra nici unei libertăți, oricare ar fi aceea, întrucât ea e compatibilă cu existența statului nostru ca *stat național-românesc* și întrucât se adaptează în mod natural cu progresele *reale* făcute de noi pân-acuma. [...] Cine susține însă, ca absolute și neînlăturabile, principii a căror aplicare ar fi echivalentă cu sacrificarea unui interes național, acela nu poate fi omul nostru" (Ed.cit., vol.III, pp.155-156).

"Noi susținem că poporul românesc nu se va putea dezvolta ca popor românesc decât păstrând, drept baze pentru dezvoltarea sa, tradițiile sale istorice astfel cum ele s-au stabilit în curgerea vremilor: cel ce e de o altă părere, s-o spună țării!

Noi susținem că e mai bine să înaintăm încet, dar păstrând firea noastră românească, decât să mergem repede înainte, dezbrăcându-ne de dânsa prin străine legi și străine obiceiuri..." (Ed.cit., vol.III, p.211).

"Introducând legile cele mai desăvârșite și mai frumoase într-o țară cu care nu se potrivesc, duci societatea de râpă, oricât de curat ți-ar fi cugetul și de bună inima. Și de ce asta? Pentru că - întorcându-ne la cărarea noastră bătută - orice nu-i icoană, ci viu, e organic și trebuie să te porți cu el ca și cu orice organism. Iar orice e organic se naște, crește, se poate îmbolnăvi, moare chiar. Și precum sunt deosebite soiuri de constituții, tot așa lecuirea se face într-altfel, și, pe când Stan se însănătoșează de o buruiană, Bran se îmbolnăvește de dânsa și mai rău" (Ed.cit., vol.II, p.180).

"...Căci cine zice <<progres>>, nu-l poate admite decât cu legile lui naturale, cu continuitatea lui treptată. A îmbătrâni în mod artificial pe un copil, a răsădi plante fără rădăcină pentru a avea grădina gata în două ceasuri, nu e progres, ci devastare!" (Ed.cit., vol.III, p.289).

"Deci exprimată în termenii cei mai generali, deosebirea între liberali -întrucât e vorba de oameni onești și cu principii stabile - și între conservatori e că acești din urmă privesc statul [...] ca pe un product al naturii, determinat pe de o parte prin natura teritoriului, iar pe de alta prin proprietățile rasei locuitorilor, pe când pentru liberali statul e productul unui contract, răsărit din liberul-arbitru al locuitorilor, indiferentă fiind originea, indiferentă istoria rasei, indiferentă, în fine, natura pământului chiar" (Ed.cit., vol.III, p.171; Eminescu opune, așadar, *realismul politic* al conservatorilor - *dreapta* românească a vremii -*idealismului politic* al liberalilor sau "roșiilor", care reprezentau *stânga* acelei epoci).

"Pentru a rămânea ceea ce suntem, adică români, pentru a ne împlini *misiunea istorică* pe care Dumnezeu ne-a încredințat-o din ziua în care Traian împăratul a pus piciorul pe malul stâng al Dunării, trebuie să ținem ca toți membrii statului nostru să fie, de nu români de origine, cel puțin pe deplin românizați [de nu "români", cel puțin "buni români", ar fi zis Nae Ionescu - n.Red.]. Această teorie e cu totul conservatoare și diametral opusă teoriei de <<om și om>> profesată de liberali [...]

Trebuie să fim un strat de cultură la gurile Dunării; aceasta e singura misiune a statului român, și oricine ar voi să ne risipească puterile spre alt scop, pune în joc viitorul urmașilor și calcă în picioare roadele muncei străbunilor noștri" (Ed.cit.,vol.III, pp.190;207).

"Dar ce e mai ciudat [la liberali - n.Red.]... e vecinica confundare a libertății cu egalitatea drepturilor politice [...] Noi nu suntem, bineînțeles, contra sufrajului [votului - n.Red.] universal, dar numai acolo unde se potrivește, adecă unde alegătorul are deplină și exactă cunoștință despre interesul public în cestiune. Înțelegem ca o comună rurală să-și voteze cu sufraj universal un drum ce-i trebuie sau să-și așeze o dare comunală [...]. Dar interese mari, pe cari abia cea mai ageră minte le poate cântări, să se decidă prin mulțimea voturilor lui Stan și Bran?! [...] Noi înțelegem ca în cismărie să fie consultați cismarii, în interese comunale membrii comunei. Dar este și politica generală a unei țări un lucru atât de ușor încât s-o poată judeca oricine după cum îl taie capul?!" (Ed.cit.,vol.III,pp.452-453).

"Dar a învățat unul numai abecedarul? Egalitate! Și ca din senin e egal cu economiștii și financiarii și devine director de bancă. Dar are picioare strâmbe, e cocoșat și n-a fost nicicând soldat? Egalitate! Și deodată e maior în gardă. Dar în viață-i n-a făcut studii tehnice și nu știe a deosebi un vagon de un coteț? Egalitate! Și deodată e de-o seamă cu Lesseps și se face director de drum-de-fier. Dar e un biet licențiat în drept de mâna a doua sau a treia? *Egalitate!* Și deodată-l vedem ba ministru de externe, ba la finanțe, ba la justiție, ba guvernator de bancă. Celui care nu înțelege nimic din toate astea, lucrurile i se par ușoare; dar cine știe cât de puțină istorie, acela vede că toate astea nu pot duce decât la pieire" (Idem, p.455).

"Astfel, s-ar putea spune că întreaga luptă între taberele opuse, numite una liberală, care ajunge la comunism, alta conservatoare, care poate ajunge într-adevăr la osificarea statului, e pe de o parte lupta pentru *drepturi*, pe de alta lupta pentru *datorii* [...] Un nemărginit individualism s-a lățit peste toată Europa. Individul e scopul căruia i s-au sacrificat toate elementele care formau încheieturile organizației vechi. Teoria că viața e un drept a prins rădăcini în toți și cu durere trebuie s-o mărturisim că în multe locuri chiar clasele superioare au încetat a crede că au datorii către cele de jos, precum și cele de jos nu mai vor să aibă datorii către cele de sus [...] De aceea se vor vedea în toată omenirea două mari serii de idei, două tabere: aceea a individualismului, caracteristică sistemului liberal, și aceea a armoniei intereselor, a statului ca unitate absolută, a monarhiei juridice" (Ed.cit., vol.II, pp.397-398; 54).

"Nefiind oameni vrednici ca să constituie clasa de mijloc, le-au umplut caraghioșii și haimanalele, oameni a căror muncă și inteligență nu plătește un ban roșu, stârpiturile, plebea intelectuală și morală. Arionii de tot soiul, oameni cari riscă tot, pentru că n-au ce pierde, tot ce-i mai de rând și mai înjosit în orașele noastre, căci, din nefericire, poporul nostru stă pe muchea ce desparte trei civilizații deosebite: cea slavă, cea occidentală și cea asiatică, și toate lepădăturile Orientului și Occidentului, grecești, jidovești, bulgărești, se grămădesc în orașele noastre, iar copiii acestor lepădături sunt liberalii noștri. Și, când lovești în ei, zic că lovești în tot ce-i românesc și că ești rău român!" (Ed.cit., vol.II, p.167).

"Din momentul în care s-a instituit Domnia ereditară în locul celei elective și s-a pus puterea supremă a statului la adăpost de înverșunatele lupte de partid, s-a pus, în principiu cel puțin, la adăpost de patimile și de asprimea intereselor momentane însăși ideea statului, adică ideea armoniei intereselor naționale. Asta este în esență deosebirea între monarhia constituțională și republică. În republică domnește îndeosebi interesul individual, în genere interesul de partid [...] Substituind deci principiul monarhic mult bântuitei Domnii elective, țara a voit a crea acea instituțiune care să fie nu numai personificarea statului român, depozitar al tradițiilor politice ale țării, ferind-o de fluctuațiunile momentane ale partizilor, dar, în același timp, înconjurând Tronul cu instituțiunile constituționale, acel regim le-a considerat ca o garanție de putere pentru Tron, ca o garanție pentru dezvoltarea materială și politică a statului român." (Ed.cit., vol.III, pp.301; 305-306).

"...Popoarele nu sunt producte ale inteligenței, ci ale naturei - aceasta trebuie stabilit. În începutul dezvoltării lor ele au nevoie de un punct stabil, împrejurul căruia să se cristalizeze lucrarea lor comună, statul lor, precum roiul are nevoie de o matcă. Dacă albinele ar avea jurnale, acestea ar fi foarte *legitimiste*" (Ed.cit., vol.II, p.50; pentru "roiul de albine" ca metaforă a "statului natural", a se vedea nuvela *Cezara*). Dați-mi statul cel mai absolutist, în care oamenii să fie sănătoși și avuți - îl prefer statului celui mai liber, în care oamenii vor fi mizeri și bolnavi. Mai mult încă - în statul absolutist, compus din oameni bogați și sănătoși, aceștia vor fi mai liberi, mai egali decât în statul cu legile cele mai liberale, dar cu oameni mizeri" (Ed.cit.,vol.II,p.207).

"... Un remediu radical ar fi numai o *mână de fier*, dreaptă și conștie [conștientă -n.Red] de țelurile ei bine hotărâte, care să inspire *tuturor* partidelor convingerea că statul român, moștenit de la zeci de generații care-au luptat și suferit pentru existența lui, formează moștenirea altor zeci de generații viitoare și că nu e jucăria și proprietatea exclusivă a generației actuale" (Ed.cit., vol.II, p.353).

Nota Redacției:

Cititorii noștri vor delibera singuri asupra justeții, coerenței și mai ales *actualității* ideilor politice eminesciene, din păcate atât de puțin cunoscute publicului românesc de azi. Celor care vor să aprofundeze publicistica eminesciană, le stau la îndemână volumele IX-XIII ale ediției Perpessicius a *Operelor* lui M.Eminescu (volume editate de Academia Română între anii 1980 și 1989). A se vedea, de asemenea, D.Murărașu, *Naționalismul lui Eminescu* (Editura "Bucovina" - I.E. Torouțiu, 1932; reeditare recentă: Editura "Pacifica", București, 1994), G.Călinescu, *Opera lui Mihai Eminescu* (cap. "Filozofia practică", în vol.II al edițiilor postbelice) și Al.Oprea, *În căutarea lui Eminescu gazetarul* (Editura "Minerva", București, 1983 - cu rezervele legate de data când a fost publicată). Utilă dincolo de partizanatul ei (dar mai greu de procurat) este și broșura lui C.Papanace, *Mihai Eminescu - un mare precursor al legionarismului românesc* (apărută în 1951 -ediția a doua: 1975 - în Occident).

PENTRU DREAPTA ÎNȚELEGERE A LUI EMINESCU

La 145 de ani de la naşterea poetului

Doina

De la Nistru pân'la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s-a
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin şi pân'la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o aţin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii
Şi străinul te tot paşte
De nu te mai poţi cunoaşte;
Sus la munte, jos la vale,
Şi-au făcut duşmanii cale,
Din Sătmar până-n Săcele
Numai vaduri ca acele...
Vai de biet Român, săracul:
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui
Şi-i străin în ţara lui!
De la Turnu-n Dorohoi
Curg duşmanii în puhoi
Şi s-aşează pe la noi;
Şi cum vin cu drum-de-fier,
Toate cântecele pier,
Sboară păsările toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La uşa creştinului.
Îşi dezbracă ţara sânul,
Codrul - frate cu Românul -
De săcure se tot pleacă
Şi izvoarele îi seacă -
Sărac în ţară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii
Mânca-i-ar inima cânii,
Mânca-i-ar casa pustia
Şi neamul nemernicia!

Ştefane, Măria-Ta,
Tu la Putna nu mai sta!
Lasă-Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinţilor
În sama părinţilor,
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezău
Ca să-ţi mântui neamul tău!
Tu te-nalţă din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Şi Moldova adunând!
De-i suna din corn o dată,
Ai s-aduni Moldova toată;
De-i suna de două ori,
Îţi vin codrii-n ajutor;
De-i suna şi-a treia oară,
Toţi duşmanii or să piară,
Din hotară în hotară -
Îndrăgi-i-ar ciorile
Şi spânzurătorile!

Doina lui Eminescu, pe care O.Goga o numise cândva "evanghelia politică a românismului", tinde să fie receptată astăzi ca o piesă de la periferia creaţiei eminesciene, discutabilă atât sub aspect estetic, cât şi sub aspect ideologic. Ea ar merita cel mult complezenţa noastră, în felul în care o merită, bunăoară, *Răsunetul* lui Andrei Mureşanu. Nu lipseşte nici punctul de vedere conform căruia *Doina* ar fi un reflex al nebuniei poetului, având în vedere că închegarea ei definitivă s-a produs cu puţin înaintea crizei fatale (în vara lui 1883). Aprecierile de felul acesta pornesc, dacă nu de la o inabilă frondă antiromânească (evidentă în anumite cercuri halogene, mai ales evreieşti), în orice caz de la nişte neînţelegeri de principiu.

Mai întâi este vorba, adesea, de o inadecvare a criteriilor estetice. Cu toate că aparţine unui autor cult, *Doina* trebuie judecată după estetica poeziei populare, căreia Eminescu i s-a circumscris în mod voit, cu o genială putere de transpunere şi sinteză creatoare. Scoasă din acest sistem de referinţă, orice discuţie asupra ei devine arbitrară şi nelegitimă. În al doilea rând, *Doina* nu este o scriere ideologică, ci o creaţie artistică, fictivă şi simbolică, tocmai de aceea ireductibilă la o contingenţă istorică precisă. Ea este expresia lirică a necesităţii de conservare a fiinţei şi identităţii naţionale, ceea ce nu constituie o năzuinţă politică sau filosofică, ci una ontologică şi morală, un ideal care totalizează şi transcende fenomenalitatea brută. Citită prost, ea poate părea o profesiune de credinţă rasistă. Citită adecvat, ea nu este decât "ficţiunea ideală" a posibilei noastre mântuiri ca neam. Cât despre invocarea "nebuniei" poetului, aici neadevărul se contopeşte cel mai mult cu abejcţia. Textul n-are nici un semn de incoerenţă, iar atitudinea lui fundamentală, ca şi multe aspecte particulare, se regăsesc de-a lungul întregii creaţii eminesciene. *Doina* n-aduce nimic esenţial nou, ci este doar sinteza ultimă a unei coordonate majore a spiritului eminescian, evidente încă din epoca vieneză (G.Călinescu avea temeiuri să presupună că *Doina* e cu mult anterioară apariţiei sale publice; nu-i exclus ca "geneza interioară" a poeziei să se lege de pregătirea serbărilor de la Putna, din 1870-71). Pe de altă parte, există în scrisul lui Eminescu accente mult mai violente, din vremuri în care nu putea fi suspectat de vreo urmă de nebunie...

Doina nu este nicidecum o producţie inferioară sau marginală, ci, la o analiză atentă, o creaţie esenţială şi testamentară, o capodoperă în genul ei, cel puţin în spaţiul sensibilităţii româneşti, dincolo de popularitatea sau impopularitatea conjuncturală.

În poezia aceasta, ca şi în alte câteva, geniul lui Eminescu se subsumează geniului folcloric românesc. "Eul" liric se obiectivează, în sensul absorbţiei individului în colectivitate. Vocea lirică devine expresie unanimă şi supratemporală de revoltă, durere şi nădejde românească. Taina acestei reprezentativităţi exemplare au subliniat-o toţi comentatorii lui de seamă: "expresia integrală a sufletului românesc" (N.Iorga), "mai mult un exponent decât un individ" (G.Călinescu), "conştiinţa noastră mai bună" (C.Noica) ş.a.m.d..

Nimic nu putea servi mai bine acestui "lirism obiectivat" decât specia tradiţională a doinei şi simplitatea limbii populare, cu neostentative nuanţe arhaice şi regionale. Intuiţia artistică a lui Eminescu a selectat formele cele mai adecvate acestui tip de discurs, cu virtuţi deopotrivă comprehensive, persuasive şi mnemotehnice, indiferent de condiţia socială sau intelectuală a receptorului român. Avem aici principala explicaţie a popularităţii de odinioară a *Doinei* eminesciene, precum şi a forţei ei mobilizatoare din momentele de tensiune naţională (chiar şi cei ce, în pripa raţiunii sceptice, tind să o considere "desuetă", "retrogradă" sau "reacţionară", ajung să se lase purtaţi, în clipele de euforie comunitară, de vraja sonurilor ei; e ceva care urcă din adâncurile fiinţei etnice, ceva care ne transcende individualitatea şi raţionalitatea). Poate că nimeni nu s-a priceput mai bine ca Eminescu să pună în vibraţie coardele cele mai sensibile ale sufletului românesc.

În sensul acesta harismatic este Eminescu naţionalist, dincolo de orice conjunctură politică. *Doina* nu trimite nicidecum spre o agresivitate gregară, cum s-a spus uneori, ci este *cântecul de veghe al românismului*, încununat de *o nobilă aspiraţie mesianică*. Aşezat la hotarul dintre doina de jale şi doina de haiducie (D.Murăraşu şi alţii au arătat cum versuri întregi din lirica populară au trecut deliberat în cântecul eminescian), poetul construieşte un ansamblu metaforic, o hartă sufletească a românismului, ridicând concretul la idealitatea alegorică. "Prostul - îşi nota undeva Eminescu - este cel care ia metafora *ad litteram*". Din păcate, a existat şi există încă ispita unei lecturi "prosteşti" a *Doinei*, iar panica unora în faţa acestor versuri se explică tocmai prin această "suficienţă" a receptării (sesizabilă mai ales la ne-români). Discutând cazul lui C.Dobrogeanu-Gherea (Solomon Solomonovici Katz), G.Călinescu scria: "Când e vorba de *Doină*, Gherea, neputând să se smulgă din condiţia lui de străin şi să înţeleagă valoarea strict fictivă pe care noi o atribuim poeziei, găseşte că Eminescu <<a dat doinei un conţinut absolut fals>> [...] Însă dacă *Doina* e conţinutistic xenofobă, ca poezie ea depăşeşte orice tendinţă şi exprimă numai aspiraţia către o formă de stat fabuloasă [...] *Doina* simbolizează tocmai idealul naţiunii". Iar D.Murăraşu adaugă, în felul său mai didactic: "În poeziile lui Eminescu nu avem a face cu naţionalismul militant, cu un naţionalism care să aibă scopul de a determina atitudini ori fapte sociale, ci cu naţionalismul-emoţie, care se dezlănţuie cu toată forţa şi se topeşte întreg în sufletul poetului creator [...] Numai în planul ideal al poeziei Eminescu putea să-şi găsească destinderea sufletească"...

Este o naivitate să cauţi cu obstinaţie în *Doină* imediatul istoric, politic sau geografic. Denumirile de râuri, localităţi sau provincii sunt metafore ale unui spaţiu sufletesc; "străinul" ("muscal" sau de altă origine), "neagra străinătate", simbolizează în plan metaforic orice primejdie de anulare sau pervertire a identităţii naţionale, fie ea trecută, prezentă sau viitoare; "drumul-de-fier" nu este atât o aluzie la afacerea Stroussberg, cât un simbol al civilizaţiei materiale care ne otrăveşte fiinţa moral-spirituală ("toate cântecele pier"), problemă care nu este numai a "românului" ("creştinului"), ci a "omului tradiţional" în genere; "Codrul-frate cu Românul" trimite la viziunea de origine tradiţională a "etnosferei"; evidenţiată şi în *Scrisoarea III* (... râul, ramul/ Mi-e prieten numai mie...); blestemul ("Cine-au îndrăgit străinii...") devine metaforă a revoltei interioare şi rechizitoriu al trădării de sine; în fine, invocarea retorică a lui Ştefan cel Mare (în *Scrisoarea III* fusese invocat Vlad-Ţepeş) trimite spre un ideal mesianic proiectat într-un viitor indefinit, expresie ultimă a unui îndelungat cumul mistic şi istoric.

Doina se încheie cu această viziune grandioasă a *mântuirii*, văzută ca rod posibil al unei con-lucrări între vrednicia făpturii omeneşti şi harul dumnezeiesc ("Doar s-a-ndura Dumnezău/ Ca să-ţi mântui neamul tău!"). Mântuirea implică, pe de altă parte, o desăvârşită unitate de credinţă şi acţiune (împotriva tuturor "duşmăniilor", fizice şi metafizice), angajând atât omul ("Ai s-aduni Moldova toată"), cât şi elementele firii ("Îţi vin codrii-n ajutor"). În subtext se simte o critică implicită a "lenei" şi "resemnării" româneşti, iar cutare pagină din publicistica poetului ne poate înlesni, credem, înţelegerea simbolului mesianic al *Doinei*: "Bietul Ştefan Voevod! El ştia să facă fărâme pe Turci, Tătari, Leşi şi Unguri, ştia niţică slavonească, avusese mai multe rânduri de neveste, bea bine la vin vechiu de Cotnar, şi din când în când tăia capul vreunui boier ori nasul vreunui prinţ tătăresc. Apoi descăleca târguri de-a lungul râurilor, dăruia panţirilor şi dărăbanilor locuri bune pentru păşunatul herghelilor de cai moldoveneşti, a turmelor de oi şi de vite albe, făcea mănăstiri şi biserici, şi apoi iar bătea Turcii, şi iar descăleca târguri, şi iar se însura, până ce şi-au închis ochii în cetate la Suceava şi l-au îngropat cu cinste în Mănăstirea Putnei. Ce-şi bătea el capul cu idei, cum le au de-alde gazetari de-ai noştri, ce ştia el de subţirimea de minte din vremea de astăzi" (reamintim că *Doina*, în versiunea ajunsă până la noi, fusese destinată iniţial să fie citită la dezvelirea statuii lui Ştefan - 5 iunie 1883 - de la Iaşi).

Eminescu era potrivnic idealismului prost şi indiferentismului naţional, înţelegând să opună, la modul romantic, cum a făcut-o în atâtea alte rânduri, icoana eroică a trecutului unui prezent decăzut şi debusolat. "Sănătoasa barbarie" (al cărei reflex se simte şi-n versurile *Doinei*) nu este doar o metaforă paseistă, cum se crede în mod curent, ci o invitaţie ocolită la un realism constructiv, pe linia tradiţiei naţionale; "sănătoasa barbarie" nu trebuie înţeleasă "prosteşte", ca expresie retrogradă a sălbăticiei, ci ca formulă metaforică a echilibrului şi vitalităţii etnice - temei firesc al oricărei afirmări şi mântuiri viitoare. *Prin Tradiţie spre Mântuire* - iată sensul ultim al *Doinei* şi al eminescianismului în genere. Dar nu este oare acesta un adevăr... *universal*?

Răzvan CODRESCU

REEDUCAREA DE LA AIUD

XVI. Ucigaşii de idei (2)

Încercam, în episodul anterior, să-mi explic şi să explic motivele pentru care membrilor Mişcării Legionare li s-a aplicat, în temniţele comuniste, un regim cu totul aparte. Acest fapt este o realitate pe care nimeni nu o poate contesta. Nu este vorba numai de reeducările de la Piteşti şi Aiud, acţiuni în care, este ştiut, au fost implicaţi, aproape în exclusivitate, numai ei, ci de întreaga perioadă de detenţie. Începând din anul 1948, an în care au fost declanşate primele arestări masive, şi până în 1964, anul "marei slobozenii", legionarii au fost, atunci când era posibil, izolaţi de ceilalţi, deţinuţi, fie că este vorba de închisorile de execuţie, deţinuţi fie că este vorba de coloniile de muncă. Aiudul şi Gherla, de exemplu, au fost pe rând, în anumite perioade, închisori populate exclusiv sau aproape exclusiv cu legionari, iar la Târgşor, în apropiere de Ploieşti, au fost întemniţaţi pentru o lungă perioadă de timp numai elevi, foşti membri ai Frăţiilor de Cruce. De asemenea, la canal sau în alte colonii de muncă existau brigăzi, aşa-zis disciplinare, formate numai din legionari, cărora li se aplica un tratament special, deosebit de dur. Nu vreau să insinuez prin aceasta că ceilalţi deţinuţi s-ar fi bucurat de un tratament mai blând, mai uman. Nu. Întreg gulagul românesc a fost un adevărat infern dantesc. Dar după cum în infernul lui Dante există mai multe trepte ale caznelor, tot aşa şi infernul gulagului comunist era organizat în mai multe trepte ale ororii. Bătăi, izolări, înfometare sistematică, munci istovitoare în timpul zilei şi carceră pentru neîndeplinirea normei, noaptea, neacordarea de asistenţă medicală etc. etc., toate acestea erau pedepse obişnuite, aplicate tuturor deţinuţilor, indiferent de coloratura lor politică, pentru a-i distruge fizic şi moral. Legionarii le aveau, bineînţeles, pe toate acestea, dar şi ceva pe deasupra. Supravegherea lor era mult mai severă, iar prevederile absurde ale regulamentelor, care erau aceleaşi pentru toate penitenciarele, lor li se aplicau cu râvnă sporită. Aparatul politic şi temnicerii din închisorile în care ei îşi executau pedeapsa erau cu grijă selectaţi dintre cele mai dure şi mai fără de suflet elemente ale securităţii şi special instruiţi pentru a fi cât mai neîndurătorí cu aceşti "înrăiţi duşmani ai poporului". De asemenea, în lagărele de muncă, brigăzile formate din legionari aveau în fruntea lor brigadieri recrutaţi din rândurile deţinuţilor de drept comun, adesea criminali notorii, cărora li se dădea mână liberă, drept de viaţă şi de moarte asupra celor pe care îi aveau în subordine şi pe care îi stimulau cu bâta şi cu gârbaciul. Şi dacă se întâmpla (şi se întâmpla adesea) să mai şi moară câte unul, fie istovit de efort, fie sub ploaia de lovituri ale satrapului, acesta nu avea de dat socoteală nimănui, căci nimeni nu-l trăgea la răspundere. Dimpotrivă, era chiar felicitat şi uneori chiar recompensat pentru isprava sa.

Nu aş vrea să se interpreteze că fac, cu această ocazie, o pledoarie *pro domo*. Vreau numai să scot în evidenţă faptul că, în temniţele din România, acestei categorii de deţinuţi politici i s-a aplicat un tratament discriminatoriu şi, explicând motivele acestei discriminări, să demostrez că atât monstruosul experiment de la Piteşti, cât şi nu mai puţin monstruoasa acţiune de reeducare de la Aiud nu au fost întâmplătoare, ci că ambele au făcut parte dintr-un plan, bine pus la punct, elaborat în birourile Ministerului de Interne şi ale Comitetului Central, la îndemnul şi sub directa îndrumare a consilierilor sovietici, imediat

după instaurarea comunismului în ţara noastră. Acest plan urmărea un scop precis: acela de a anihila pe cei mai înverşunaţi adversari ai comunismului din ţara noastră, fie suprimându-i fizic, fie pervertindu-le conştiinţele şi schilodindu-le sufletele, precum şi de a ucide ideile-forţă care au făcut posibilă apariţia, în ţara noastră, a acelei *stări de spirit* care a fost Mişcarea Legionară.

Am demonstrat, cu altă ocazie, că Mişcarea Legionară a apărut şi s-a dezvoltat ca *o necesitate istorică*, în condiţiile create în această parte a Europei de rezultatele primului război mondial. Ea nu a fost doar o simplă ideologie, ci *o mişcare spirituală* de regenerare a sufletului românesc, structurată pe valorile naţionale şi pe spiritualitatea creştină. Şi pentru că, printre pericolele care pândeau societatea românească în perioada respectivă, se profila tot mai ameninţător, dinspre Răsărit, şi pericolul comunist, programul de luptă şi de acţiune al acestei mişcări a avut, încă de la începuturile ei, şi *o puternică componentă anticomunistă*. Această atitudine fermă şi nedisimulată nu a trecut neobservată, ci a fost sesizată şi de noii stăpâni de la Kremlin, care, după ce şi-au consolidat în interior nefastul lor regim, au început să se pregătească pentru a declanşa "revoluţia mondială". Căci Rusia, bolşevică acum, nu a renunţat nici un moment la tendinţele ei hegemonice, ci continua, în numele "internaţionalismului proletar" de data aceasta, să promoveze aceeaşi obsedantă politică expansionistă de totdeauna. În acest scop, Moscova, prin agenţii ei, a studiat cu atenţie situaţia politică şi socială din ţările vecine, în care urmărea să-şi exporte revoluţia, încercând, astfel, să depisteze atât factorii favorizanţi (formaţiuni şi personalităţi politice dispuse să colaboreze sau să facă compromisuri, nemulţumiri pe care să le speculeze etc.), cât şi pe cei ostili planurilor lor. În felul acesta, ei şi-au dat repede seama că, în România, cea mai înverşunată şi eficientă rezistenţă împotriva comunizării o va opune Mişcarea Legionară, ai cărei membri erau educaţi şi pregătiţi, printre altele, şi în acest scop.

De aceea, comuniştii ruşi au acordat o atenţie deosebită acestei adevărate revoluţii spirituale româneşti, mai ales începând cu a doua jumătate a deceniului patru, când această mişcare a devenit şi o forţă politică de care trebuia să se ţină seamă. Există indicii că, în această perioadă, N.K.V.D.-ul a încercat (şi probabil a şi reuşit) să-şi infiltreze, în rândurile ei, agenţi special instruiţi în acest scop, pentru a-i studia modul de organizare şi pentru a încerca de a o compromite şi submina din interior. Dovezi în acest sens nu avem însă la îndemână (există doar unele mărturii care într-un demers istoric serios sunt lipsite de relevanţă), dar dacă, într-adevăr, aşa stau lucrurile, ele există cu siguranţă în arhivele serviciilor secrete respective.

Dacă în privinţa agenţilor infiltraţi nu deţinem, deocamdată, informaţii concludente, avem în schimb dovezi sigure că serviciile secrete sovietice (atât N.K.V.D.-ul, cât şi serviciile de informaţii ale armatei) nu au încetat să se intereseze de Mişcarea Legionară nici chiar în timpul războiului. Şi aceasta nu numai în cea de-a doua parte a războiului, când era evident că ruşii vor ajunge pe meleagurile noastre, ci şi în prima parte, când această posibilitate nu se întrevedea încă. Printre ofiţerii români căzuţi prizonieri la ruşi erau şi foarte mulţi foşti membri ai Mişcării Legionare (ofiţeri de rezervă mai ales: învăţători, profesori, avocaţi, doctori etc.); aceştia relatează în scrierile lor memorialistice, unii, sau în simple aduceri aminte, alţii, că, periodic, veneau, în lagărele în care erau internaţi, comisii formate din ofiţeri N.K.V.D., desigur şcoliţi şi, unii dintre ei, chiar foarte manieraţi, care îi anchetau în legătură cu trecutul lor legionar. Îi interesa absolut tot: când şi în ce împrejurări au intrat în Mişcare, dacă au trecut sau nu prin Frăţiile de Cruce, cum se desfăşura o şedinţă de cuib şi ce probleme se dezbăteau într-o astfel de şedinţă, ce calităţi trebuia să întrunească un şef de cuib, ce personalităţi legionare au cunoscut şi care dintre acestea i-au impresionat în mod deosebit, dacă l-au cunoscut pe Corneliu Zelea Codreanu şi prin ce calităţi se impunea acesta, ce părere au despre viitorul Mişcării Legionare etc. Insistau, în mod deosebit, asupra Frăţiilor de Cruce şi a sistemului de educaţie din cadrul acestora. Era evident că aceste discuţii aveau mai mult un caracter de documentare decât de anchetă.

Acelaşi lucru îl relatează şi Eugen Cristescu, fostul şef al Serviciului de Informaţii, una din cele şase persoane arestate şi duse împreună cu mareşalul Antonescu la Moscova, după 23 August. Acesta povesteşte (vezi, printre altele, Gabriel Bălănescu, *Din împărăţia morţii*) că un mare număr din şedinţele de anchetă la care a fost supus la Moscova, a fost consacrat Mişcării Legionare şi că atunci când era anchetat despre altceva (partide, personalităţi politice, diplomaţi etc.), la anchetă asistau doar două trei sau cel mult patru persoane. Când era vorba de Mişcarea Legionară însă, ancheta avea loc într-o sală spaţioasă, în faţa unei asistenţe 100-120 de persoane, care notau conştiincios tot ce spune el, unii punând şi întrebări lămuritoare. La aceste şedinţe participa întotdeauna şi un general, Vinogradov, care conducea ancheta. Îi interesa, în mod deosebit, ca şi pe ceilalţi (e vorba de anchetatorii ofiţerilor din lagăre), modul de organizare al Mişcării, sistemul de educaţie, metodele de luptă etc.

Am relatat toate acestea pentru a demonstra că tratamentul discriminatoriu care li s-a aplicat legionarilor în închisori şi, mai ales, reeducările de la Piteşti şi Aiud, nu au fost deloc întâmplătoare, ci au făcut parte dintr-un plan bine pus la punct, sugerat şi conceput de Moscova, dar pus în aplicare de aparatul represiv din România, plan care urmărea distrugerea spiritualităţii legionare şi uciderea ideilor care au făcut posibilă apariţia acestui fenomen spiritual.

(va urma)

Demostene ANDRONESCU

DIMENSIUNEA TRANSCENDENTĂ A POLITICULUI

Sau mintea noastră, încetinită de oboseala scurgerii timpului, rămâne în urmă, sau informațiile ce-o asaltează, mereu mai multe, mai insolite, mai greu de ordonat, înfundă sorbul priceperii. Pe măsură ce înaintăm în vârstă, constatăm că înțelegem tot mai puțin, din viața pe care-am trăit-o, și că efortul ce-l facem, ca să ne lămurim, în loc să ne limpezească mintea mai rău ne-o împâclește. De unde să cerem ajutor când, privind în jur, dăm de alții mai neajutorați ca noi? Viitorul nostru, al fiecăruia, al tuturor, al lumii întregi, începe să semene, tot mai mult, cu soarta acelui tren ce a intrat în tunel și n-a mai ieșit la celălalt capăt.

S-a întâmplat lângă Neapole, acum câțiva ani. Un tren întreg, 17 vagoane cu 127 de călători, a dispărut pur și simplu. Au venit la fața locului feroviarii alertați, au dat fuga inginerii de la centru, cu felurite aparate, s-au înghesuit specialiștii de diferite tipuri, de la mecanicii de macaze la parapsihologi și toți, împreună, au scotocit tunelul centimetru cu centimetru. Nici urmă. Au trebuit să părăsească locul ca să se redea linia în circulație. Unii dintre ei erau numai nelămuriți, alții însă, aveau și sentimentul că au ieșit din tunel mai stupizi decât au intrat. În final, ca să se spună totuși ceva, s-a riscat explicația producerii unei "găuri în timp" și...

În epoca minciunii multilateral dezvoltate am văzut atâtea adevăruri înghițite de timp, dar trenuri întregi!... Ce fel de timp e acesta în care trăim, dacă avionul plecat, la 16 aprilie 1939 de la Rio spre Havana, a aterizat, după cincizeci și cinci de ani pe aeroportul din Bogota, în Columbia? Când personalul de serviciu, în frunte cu controlorii de zbor, s-au repezit să-i muștruluiască pe iresponsabilii ce intraseră fără să ceară permisiunea de aterizare, când au deschis ușa avionului, au găsit înăuntru 36 de schelete așezate în scaune și o mulțime de ciudățenii: dacă hainele ce îmbrăcau scheletele erau vechi, ziarele din ziua plecării avionului erau proaspete, ca atunci tipărite. Pilotul era, și el, ca ceilalți, un schelet, dar cum a reușit să aducă, să pună avionul pe pistă?

În ziua de 14 februarie 1993, la ora 23,57, în orășelul St.Justin, de pe coasta franceză, a explodat o bombă. S-a auzit mai întâi fluieratul sinistru apoi deflagrația. Noroc că a căzut în curtea unei ferme și nu a rănit pe nimeni. Au fost uciși cincisprezece pui și șapte porci. O bombă căzută din senin e un lucru foarte ciudat. Autoritățile au alertat armata, aceasta și-a adus specialiștii la fața locului, au luat probe, au făcut teste și au stabilit, fără nici un dubiu, că explozia s-a datorat unei bombe germane fabricate în cel de al doilea război mondial. Cine s-o fi aruncat? Iată ce povestește un bătrân, Crispin Laurent: "În 1943 eram doar un băiețel dar îmi amintesc perfect de spaima pe care mi-a provocat-o Messerschmidt-ul ucigaș. M-am ascuns sub pat și m-am rugat pentru viața mea și a părinților... Toți am încremenit și așteptam cu groază moartea. Șuieratul făcut de căderea proiectilului devenea tot mai puternic, pe măsură ce se apropia. Dintr-o dată s-a făcut liniște. Totul parcă încremenise. Spre surprinderea noastră, bomba nu a mai atins solul". În 1993, bătrânul Laurent a auzit, dintr-o dată, același șuierat prevestitor de moarte. Iată ce povestește în continuare: "De această dată norocul nu ne-a mai surâs. Proiectilul a atins pământul și a distrus ferma vecină. Toate geamurile casei mele au fost spulberate. Mi-am verificat jurnalul din copilărie și am constatat că incidentul din cel de al doilea război mondial se petrecuse exact în aceeași zi."

Exploziei petrecute nu i s-a putut găsi nici o explicație. A fost o bombă fantomă, dar urmele lăsate de ea erau foarte vizibile. Unde a putut să stea suspendată o jumătate de secol? Ce-a putut s-o țină în loc, să-i amâne explozia? Nu cumva rugăciunea unui copil?

*

Eram la închisoarea Târgșor. Într-o seară, înainte de stingere, toți erau întinși pe priciuri; unii dormeau, alții se rugau, se gândeau sau povesteau. Lângă mine era un mic grup de elevi din Sibiu și între ei, cel care povestea era Mircea Mârza, un copil frumos de era o plăcere să-l privești, avea un ten roz, ca de piersică și o voce în schimbare pe care mereu și-o dregea să pară mai dură, să aducă măcar cu una de "lup de mare"; Mircea era elev în școala de marină. Ce povestea era interesant și îl ascultam atent pentru că eu însumi trecusem prin frământări asemănătoare numai că nu aș fi avut curajul să le povestesc și altora. Mircea însă spunea deschis cum în ultimii ani de liceu se îndepărtase de credință. Absorbit de studiile pozitive, influențat de școala și educația ei s-a îndepărtat nu numai de practicile religioase dar și de însăși ideea de Dumnezeu.

A fost arestat la Constanța și adus la Sibiu pentru anchetă. Cum se trăgea dintr-o familie de militari de carieră și avusese legături cu Frățiile de cruce, considerat periculos, a fost ținut izolat, într-o celulă strâmtă, fără lumină, având ca așternut un braț de paie umede și putrede. Maltratat la anchete, insultat, torturat de frig, de foame și de urletele de durere ce se auzeau zi și noapte, după o lună și ceva de singurătate a simțit că îl părăsesc puterile, că nu mai poate. În această stare fiind, i-a trecut prin cap să se roage. Era pentru prima dată, după mulți ani, nici nu mai știa dacă își mai amintește rugăciunea Tatăl nostru. Cum stătea pe paiele lui, s-a așezat în genunchi, și-a împreunat mâinile cum îl învățaseră când fusese mic și a început să spună rar, atent să nu greșească. Pe măsură ce rostea cuvintele ceva ca o căldură îl invada. Era ca o blândețe, o înduioșare îl cuprindea umezindu-i ochii, scăldându-i în lacrimi. Mircea povestea că nu știe dacă ce spunea în gând era rugăciune dar era într-o astfel de stare că nu mai știa ce-i cu el. Nici n-a auzit când s-a apropiat gardianul, când a deschis ușa și i-a spus ironic să-și ia tot bagajul, știa că n-are nimic decât ce era pe el. L-a scos de acolo și l-a mutat într-o cameră mare, unde erau și colegii lui. Când l-au văzut aceștia în ce hal era au sărit cu toții, care mai de care, să-l ajute. Restul știau că de atunci fuseseră mereu împreună, dar Mircea le povestea pentru prima dată această experiență întrebându-i ce cred despre această coincidență? N-a apucat nimeni să-i răspundă, că a sunat stingerea.

Au trecut câțiva ani, alte închisori. Am aflat în timpul ăsta că Mircea Mârza a murit la Canal; electrocutat. Eram în Aiud. În urma unei "coliziuni" cu ofițerul politic, mă găseam izolat într-o celulă la parter. Era frig, sfârșit de noiembrie, și eram de trei zile în greva foamei. Trebuia să mă mișc tot timpul ca să nu înghet. Mă mai opream să mă odihnesc. Ședeam pe călcâie, cu genunchii la gură, până mi se făcea frig în spate, atunci mă sculam și îmi reluam mersul. De la o vreme, oboseala se făcea simțită. Odată așezat îmi era foarte greu să mă scol. Într-un astfel de moment, când picioarele nu mai voiau să mă asculte, când șalele mă dureau și umerii parcă se încovoiau și mă trăgeau spre pământ, îmi venea să mă întind pe podea, să nu-mi mai pese dacă am să anchilozez acolo sau am să înghet de tot. Voiam și nu mă mai puteam ridica. Mă simțeam epuizat dar și părăsit. Ceva, ca o deznădejde, ca o disperare, îmi bântuia sufletul. În închisoare învățasem să mă rog, și mă rugam mereu, dar în clipele acelea vorbele mele nu mai erau rugăciune, erau reproș: vorbeam cu EL. Îmi dăduseră lacrimile de umilință și de neputință și, în gând, strigam tare: "Doamne, mă vezi, de ce nu mă ajuți?"

Puteți să mă credeți sau nu, în clipa aceea am auzit gardianul băgând cheia în broască. M-am ridicat, mi-am șters fața cu mâneca, am rămas drept în mijlocul celulei. Ușa s-a deschis și a intrat un ofițer tânăr, figură nouă. Hainele lui mi-au atras imediat atenția. Erau de un kaki mai deschis, ușor verzui, o nuanță ce n-o mai văzusem. A tras ușa, închizându-i-o gardianului în nas, deși acesta se proțăpise-n prag. A făcut doi pași și am rămas față-n față, uitându-ne unul la altul. Eu curios că nu mai văzusem așa uniformă, și, mai ales așa comportare, el probabil pentru că vedea în fața lui un puști pricăjit, oricum ceva cu totul diferit de legionarul fioros ce ar fi trebuit să fiu, după descrierea propagandei de partid. Câteva clipe s-au scurs în tăcere. În cele din urmă spuse:

- Sunt procurorul de serviciu. Ce ai de reclamat?

Ca și când n-aș fi auzit am continuat să-l examinez atent. Omul a dat să spună ceva, a înghițit, s-o fi răzgândit, oricum, a schimbat tonul:

- Dumneata faci greva foamei?

- Da.

- De câte zile?

- De trei. M-am întors și m-am uitat spre fereastră pe pervazul căreia se aflau, lângă gamela cu ultima masă, cele trei sferturi de pâine.

- De ce nu ai dat o declarație scrisă?

N-am schițat nici un gest. Am continuat să-l examinez iar, ca și când n-aș fi auzit nimic. Ofițerul a așteptat câteva clipe; când a înțeles ca atitudinea mea înseamnă: "Nu răspund la întrebări idioate", l-am văzut înroșindu-se la față.

- V-am întrebat ceva! Nu v-au dat hârtie?

- Hârtie? Hârtie n-am mai văzut de cinci ani!

Omul era o fire colerică și mai ales deloc obișnuit să suporte starea de inferioritate în relațiile cu "bandiții". După ce se înroșise s-a făcut alb la față. De furie îl apucase un fel de tic, tot ridica dintr-un umăr.

- Domnule, ce pretinzi dumneata ca să încetezi greva foamei?

- Nimic special. Să fiu scos, să nu mai fiu acuzat pe nedrept că aș fi avut nu știu ce în buzunar, deși la mine nu s-a găsit nimic, și să mă scoateți la raportul dumneavoastră, să-mi dați posibilitatea să reclam, în scris, cum am fost bătut, aici în celulă, de colonelul Coller și de ofițerul politic Șerban.

A pufnit, a făcut stânga-mprejur și a ieșit trântind ușa. Nu știu până unde s-a dus dar s-a întors aproape imediat.

- Mâine îți dau hârtie să-ți scrii plângerea. Hai, ia-ți pâinea.

M-am dus fără mare grabă la fereastră, le-am luat, și cu cele trei sferturi de pâine în brațe am trecut pe lângă el fără să mă opresc. Nu-l mai priveam ca să nu se uite nici el la mine. Nu voiam să vadă că îmi clănțănesc dinții. De încordare? De frig?

- Du-te și adu-i bagajele de la cameră, se adresă gardianului. Și către mine: Nu te pot băga în aceeași celulă. N-am zis nimic. Au urmat câteva fluierături, a coborât gardianul de la etajul unu și m-a luat în primire. Am urcat cu el și m-a băgat într-o celulă pe coada teului. Nu cunoșteam pe nimeni din cei ce se aflau acolo. Le-am spus cine sunt și imediat ne-am găsit cunoștințe comune. Învățătorul Silaghi m-a luat să dorm cu el într-un pat de sus. Din ceilalți îi mai țin minte pe nea Fane Cârjan, celebrul antrenor de fotbal, pe unul Banduci, șofer de meserie, care spunea că a stat cu fratele meu în aceeași celulă la Ministerul de Interne, și pe Tănase Cezar. Cred că mai erau doi, dar nu mai știu cine erau. După trei zile de foame și frig ce bine era în acea celulă cu oameni flămânzi de ani de zile, zdrențuroși de ani de zile, dar oameni.

Procurorul s-a ținut de cuvânt. M-a scos a doua zi și într-o cameră de la capul coridorului, unde țineau măturile și celelalte ustensile de curățenie, pe o măsuță, m-a lăsat să-mi scriu plângerea. Deși am făcut-o scurtă și în termeni moderați, a ieșit cam tăioasă că procurorul citind-o iar s-a înroșit la față, n-a rezistat s-o parcurgă până la capăt. A spus "bine" și m-a trimis în cameră. Asta a fost tot.

Am mai stat la Aiud un an și ceva. N-am mai văzut procuror de serviciu care să viziteze pușcăria. Poate vor fi fost dar nu i-am văzut eu. Oricum ca să apară, pentru prima dată, tocmai când mă găseam într-o stare limită, e, s-o recunoaștem, o întâmplare rarisimă. Dar dacă nu e coincidență, ci altceva? Poate fi o lege rânduită în legătură cu rugăciunea, cu atingerea unui anume prag al umilinței? Poate că e lacrima. Puținul preț pe care ni-l cere Dumnezeu ca să ne arate că, de fapt, a fost tot timpul cu noi, puțin credincioșii.

Constantin IORGULESCU

TEOLOGIA MISTICĂ și DOGMATICĂ

13. Urmarea lui Hristos sau mântuirea dinspre om (continuare)

Îndreptarea sau mântuirea personală a omului întru Iisus Hristos nu se dobândeşte şi nu se conservă numai prin credinţă, cum greşit învaţă protestanţii, deschizând, cu a lor *sola fide* ("numai prin credinţă"), poarta anarhiei morale; este nevoie de *fapte*, căci acestea două - credinţa şi faptele la un loc - reprezintă condiţii *sine quibus non* ale mântuirii "subiective".

Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă începe chiar cu această întrebare: "Ce trebuie să păzească creştinul drept-credincios şi sobornicesc pentru a moşteni viaţa cea de veci?" Iar răspunsul vine îndată, simplu şi categoric: "*Dreapta credinţă* şi *faptele bune*, fiindcă cine le ţine pe acestea două este bun creştin şi are nădejde temeinică în mântuirea cea veşnică, după cum mărturiseşte Sfânta Scriptură: <<Vedeţi dar că din fapte este îndreptat omul, iar nu numai din credinţă>> (IACOV 2,24); şi cuvântul de mai jos: <<Căci precum trupul fără de suflet mort este, astfel şi credinţa fără de fapte moartă este>> (IACOV 2,26)"... (ed.cit.,p.23). Iar aceste două îndatoriri se alcătuiesc, ni se spune mai departe (p.24), din cele trei virtuţi teologice, adică *credinţa*, *nădejdea* şi *iubirea* (după care se şi structurează respectiva *Mărturisire*...). "Astfel că, după învăţătura Bisericii noastre, omul se îndreptează în Biserică, împreună-lucrând cu harul divin, prin *credinţă* şi *fapte bune*" (&Teol.dogm. şi simb., vol II, p.709).

Harul este cel care naşte credinţa în om, dar prin libera consimţire şi colaborare a omului, angajând nu numai simpla acceptare intelectuală a adevărurilor sfinte, ci întreaga adeziune moral-spirituală faţă de Iisus Hristos, adeziune ce creşte din adâncurile cele mai tainice ale fiinţei omeneşti. "Credinţa" care nu este decât adeziune intelectuală la existenţa lui Dumnezeu o au, în fond, până şi demonii: "Tu crezi că unul este Dumnezeu? Bine faci; dar şi *demonii cred şi se cutremură*. Nu vrei să înţelegi, omule uşuratic, că *credinţa fără de fapte moartă este*?" (IACOV 2, 19-20; subl.n.).

Adeziunea totală faţă de Hristos înseamnă, înainte de toate, *iubire*, iar manifestarea acesteia implică în chip firesc *faptele bune*, care de aceea se şi numesc "fapte ale iubirii" (enumerate în I CORINTENI 13, 4-7). În privinţa aceasta Domnul spune răspicat: "După roadele lor îi veţi cunoaşte [...] Că orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele [...]. Iar orice pom care nu face roadă bună se taie şi se aruncă în foc" (MATEI 7, 16-20).

Credinţa lucrează *prin* iubire *întru* nădejde. Dacă ea nu "rodeşte" în faptele iubirii, atunci rămâne nemântuitoare, vădindu-l pe omul care şi-o revendică a nu fi altceva decât "aramă sunătoare şi chimval răsunător" (I CORINTENI 13,1).

Dar ce se înţelege, creştineşte vorbind, prin "fapta cea bună"? Negreşit că orice faptă săvârşită pe de o parte *din iubire*, iar pe de altă parte *în numele lui Dumnezeu*. Din marea mulţime a faptelor bune, mai de preţ se vădesc a fi, pentru cel ce umblă pe calea mântuirii, *rugăciunea*, *postul* şi *milostenia*; stau mărturie în acest sens numeroase locuri evanghelice, precum şi sfaturile duhovniceşti ale Sfinţilor Părinţi ai Bisericii (a se vedea şi *Mărturisirea ortodoxă*, ed.cit., p.143 şi urm.).

Ortodoxia ne învaţă - mai limpede decât creştinismul apusean - *smerenia desăvârşită a bunei făptuiri*, conform poveţei Mântuitorului: "Când veţi face toate cele poruncite vouă, ziceţi: slugi netrebnice suntem, că ceea ce eram datori să facem, aceea am făcut" (LUCA 17,10). Nu trebuie deci să săvârşim faptele cele bune, oricare şi oricâte ar fi ele, spre a ne împăuna înaintea lui Dumnezeu. Noi nu agonisim "merite", ci împlinim "datorii"! Iar vrednicia nu se cade a ne-o cântări singuri, căci ne-o cunoaşte şi ne-o cântăreşte mai bine, cu dumnezeiască dreptate, Cel ce Însuşi ne este în-vrednicitor. "*Fă-ne vrednici* să-Ţi aducem rugăciuni, cereri şi jertfe fără de sânge pentru tot poporul Tău", se roagă preotul ortodox în timpul Liturghiei. Ceea ce va să spună că nimic din ce facem nu facem doar cu propriile noastre puteri, ci toate le săvârşim cu ajutorul harului dumnezeiesc, care ne luminează şi ne întăreşte în toată clipa, câtă vreme nu ne refuzăm, prin păcat, tainicei lui dogoriri. Tocmai de aceea ortodoxia a combătut dintotdeauna concepţia catolică a "meritelor prisositoare" ale sfinţilor, ca şi practica absurdă a vânzării de "indulgenţe" din acest presuspus "stoc" prisositor ("târguindu-le ca pe nişte legume"), căci ar însemna că "balanţa stabilindu-se astfel de la sine, Dumnezeu nu va mai avea nici un rol aici" (a se vedea şi *&Teol.dogm. şi simb.*, vol.II, p.728).

Mântuirea dinspre om este, aşadar, conlucrare liberă a acestuia cu harul dumnezeiesc şi îndumnezeietor, din credinţă, prin iubire şi întru nădejde, având pururea înainte pilda lui Hristos, pe Care se cade să ne străduim a-L urma după putinţă, căci tocmai în această "urmare a lui Hristos" (*imitatio Christi*, după titlul latinesc al faimoasei cărţi atribuite lui Thomas de Kempis) se află tot rostul vieţii de aici şi adevăratul temei al vieţii de dincolo, cu alte cuvinte întreg cuprinsul mântuirii creştine. "Eu sunt calea, adevărul şi viaţa[...] Eu sunt lumina lumii; cel ce vine după Mine nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina Vieţii" (IOAN 14,6; a se vedea şi 8,22). Măsura omenităţii noastre va fi în veci divino-omenitatea lui Iisus Hristos. *Per Christum hominem ad Christum Deum* (prin Hristos omul către Hristos Dumnezeu), cum spune atât de frumos formula latinească!

Dumnezeu vrea "ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină" (I TIMOTEI 2,4). Rămâne s-o mai vrea şi oamenii înşişi, măcar şi-n ceasul al unsprezecelea, căci mila lui Dumnezeu este mai presus de "ceasuri", după cum ne încredinţează parabola evanghelică a lucrătorilor tocmiţi la vie (a se vedea MATEI 20, 1-16).

O carte fundamentală a Europei creştine

Sfârşitul anului 1994 a adus un dar de mare preţ culturii noastre creştine: cea dintâi tălmăcire românească integrală din proza mistică a Sfintei Teresa de Jesús (pe care editorii români preferă să o numească Sfânta Tereza din Ávila), una dintre figurile cele mai însemnate ale misticii apusene. Trăitoare în Spania secolului al XVI-lea (1515-1582), a fost contemporană şi colaboratoare a Sfântului Ioan al Crucii (San Juan de la Cruz), pe care l-am prezentat nu demult în paginile "Punctelor Cardinale".

Reformatoare a Ordinului Carmelitan, vestită pentru viaţa ei de asceză şi rugăciune, ca şi pentru viziunile ei mistice, a fost totdeodată, în ciuda faptului că nu avea o deosebită pregătire intelectuală, autoarea câtorva cărţi remarcabile atât din punct de vedere teologic, cât şi literar, scrise toate în castiliană: *Libro de las Fundaciones* (Cartea Întemeierii) în 1562 (referitoare la ctitorirea mănăstirii Sfântului Iosif-San José - a "carmelitelor desculţe"), *Camino de Perfeccion* (Calea Desăvârşirii) între 1562-1566, *Las Moradas o El Castillo interior* (Lăcaşurile sau Cetăţuia lăuntrică) în 1577 (scriere revizuită în 1580 şi apărută postum, la 1588, în ediţia princeps a *Operelor* sale, scoasă la Salamanca de Fray Luis de Leon) şi multe altele. Pe lângă numeroasele scrieri în proză, i s-au atribuit şi mai multe poezii mistice de largă circulaţie, printre care o vestită glosă (*Vivo sin vivir en mí...* - Vieţui fără viaţă-n mine...), precum şi nu mai puţin cunoscutul sonet către Hristos crucificat (pentru o versiune românească relativ recentă, a se vedea "Puncte Cardinale", anul III, nr.4/28 aprilie 1993,p.3). Dar scrierea sa cea mai populară rămâne, fără îndoială, *El Libro de su Vida* (Cartea vieţii sale), redactată integral cam între 1561 şi 1575 (manuscrisul se păstrează în arhivele Escorialului). Versiunea finală a cărţii însumează 40 de capitole, autoarea zugrăvindu-şi viaţa şi experienţele lăuntrice de la vârsta copilăriei şi până la vremea maturităţii duhovniceşti. Interesul în jurul cărţii a crescut şi mai mult după canonizarea Teresei de Ávila (1622) de către Papa Grigorie al XV-lea.

Această faimoasă carte a misticii occidentale se află acum şi la îndemâna cititorului român: Sfânta Tereza din Ávila, *Cartea vieţii mele*, institutul European, Iaşi, 1994 (seria "Mystica Magna"). Traducerea românească este semnată de d-l Christian Tămaş (ce a redat cu destulă măiestrie, ţinându-se în acelaşi timp aproape de original, stilul totuşi plin de savoare al Sfintei Teresa, reflex al vorbirii colocviale, viu şi spontan, dar pe alocuri greoi şi dezordonat, ca al uneia ce se mărturiseşte ea însăşi - nicidecum dintr-o falsă smerenie - nededată cu scrisul cărturăresc). Ediţia este aproape impecabilă. Lămuritor preliminare şi notelor destul de bogate ale traducătorului li se adaugă o bună Prefaţă a d-lui Valeriu Gherghel, precum şi, la sfârşit, un util Tabel cronologic. Cele câteva greşeli strecurate în citatele din limba spaniolă rămân în limitele tolerabilului.

Autobiografia Sfintei Teresa de Jesús este o carte interesantă şi "procopsitoare" dincolo de orice graniţe confesionale; o lectură care se cade recomandată cu căldură tuturor celor preocupaţi de problemele generale ale spiritualităţii creştine, dar mai cu seamă celor ce practică şi preţuiesc *monahismul* - suprema treaptă pământească a vieţii întru Hristos.

Poate că d-l Christian Tămaş se va învrednici să traducă şi *Las Moradas*..., cea mai substanţială scriere a Sfintei Teresa, adevărată sinteză testamentară a profundelor ei experienţe spirituale. Institutul European din Iaşi s-ar onora pe mai departe publicând şi alte capodopere ale literaturii mistice spaniole, atât de puţin cunoscute la noi (uneori dintr-o primitivă ostilitate apriorică faţă de valorile religioase ale romano-catolicismului) sau receptate prin medieri laic-vulgarizatoare, cum este cazul, de pildă, cu altminteri atât de gustoasele *Impresii asupra literaturii spaniole* ale lui George Călinescu.

V.A.M.

Curs elementar de religie creştină (XXXVIII)

LA SĂVÂRŞIREA LUI PETRE LUPU DE LA MAGLAVIT (1907-1994)

DIN MĂRTURIA CIOBANULUI PETRE LUPU

Spre sfârşitul anului trecut s-a săvârşit întru Domnul, bătrân şi uitat de lumea largă, ciobanul Petre Lupu, cel prin care se petrecuse "minunea de la Maglavit", în vara lui 1935. "Evenimentul zilei" a încercat să exploateze latura "senzaţională" a cazului Petre Lupu, prezentând în mod superficial evenimentele de acum 60 de ani.

Noi ne propunem aici o rememorare mai cumpănită, punând accentul pe chiar relatările şi mesajul lui Petre Lupu, din care reproducem ample extrase, asupra cărora cititorii vor putea medita în chip nemijlocit. Este vorba de cuvântarea pe care acesta a repetat-o aproape întocmai, luni de-a rândul, dintr-un amvon improvizat, în faţa a zeci de mii de pelerini.

Cioban analfabet, multă vreme surd şi gângav, sărac lipit, dar de o mare curăţenie sufletească, Petre (Petrache) Lupu rămâne icoana însăşi a simplităţii, a "sărăciei cu duhul". După şirul de teofanii din 1935, auzul i-a revenit, vorbirea i s-a limpezit, iar Dumnezeu l-a învrednicit cu darul vindecării. S-a vorbit şi despre alte "semne şi arătări" ce-l însoţeau în timpul cuvântării. Mulţimile cutremurate îl venerau ca pe un sfânt.

"Fenomenul de la Maglavit" a fost studiat atât din unghi de vedere pozitivist (o comisie specializată, în frunte cu ilustrul Dr.Gh.Marinescu, l-a examinat pe Petre Lupu, atestându-i integritatea psihică), cât şi din unghi de vedere religios (Dumitru Stăniloae însuşi a demonstrat perfecta integrare a Maglavitului în tradiţia teofaniilor creştine, paginile respective fiind incluse în volumul *Ortodoxie şi românism*, aflat acum în curs de reeditare).

Maglavitul a fost multă vreme loc de pelerinaj, iar urmările sale în plan religios şi social au fost eradicate numai prin instaurarea regimului comunist (când Petre Lupu a fost întemniţat fără nici un temei).

Citită cu atenţie şi fără prejudecăţi, mărturia sa cuprinde, îndărătul înduioşătoarei ei simplităţi, adevăruri şi chemări ce nu şi-au pierdut nici astăzi actualitatea. Cazul Petre Lupu confirmă întru totul cuvântul apostolic: "Dumnezeu şi-a ales pe cele de neam de jos ale lumii, pe cele nebăgate în seamă, ca să le strice pe cele ce sunt, ca nici un trup să nu se laude înaintea lui Dumnezeu" (I CORINTENI, 1, 28-29).

(R.C.)

[PRIMA VEDENIE]

"Ascultaţi, fraţilor, vorba pentru care m-a trimis![...] Acum 4 luni de zile, am venit vineri dimineaţă pe acasă [de la stână- n.n.] şi m-am întors vineri seara pe la 6. La Cruce [locul numit <<la buturugi>>, unde ulterior s-a ridicat o cruce, întru pomenirea acestei teofanii - n.n.] mi-a ieşit în cale *Moşul*. Avea barba m`a la brâu [până peste brâu -n.n.], mustăţile mari, părul din cap dat pe spate, lung până la picioare, că se vedeau numai unghiile picioarelor, alb şi frumos ca mătasea. Ochii mari şi albaştri. Sta cu două palme m'a la deal [deasupra pământului - n.n.].

<<La buturugi>>, când l-am văzut, m-am îngrozit de frică. El mi-a zis:

- Să nu-ţi fie frică! Am să-ţi dau curaj şi-am să-ţi spun o vorbă.

- Bine, *Moşule*, spune.

- Să te duci să spui la lume, cu cine te-ntâlneşti pe cale, să-i spui: Dacă nu ne pocăim, dacă nu ţinem sărbătorile, dacă nu ne ducem la biserică, să ne rugăm la Dumnezeu de sănătate, dacă nu ţinem posturile, dacă nu ne ducem la popă... atunci foc, atunci ne rupe muncile noastre, fraţilor!... Să nu mai facem fapte rele, să nu mai râdem de fraţii noştri, să ne unim cu toţii la faptele bune, să nu mai arunce nimeni copii pe la gropi... şi să nu ne mai duşmănim [...] Nimeni să nu fure, să nu pună foc, să nu ia dreptul altuia! Să ne unim cu toate neamurile noastre! Să facem fapte bune, că de nu - moarte, că de nu - foc! Să ne lăsăm de faptele noastre rele, că de nu, rămânem fără muncă, că de nu - prăpăd! Ne ia tot, ne canoneşte fără muncă şi toată Rumânia nu e nimic... E rău, fraţilor, de noi toţi, dacă nu ne pocăim, cu vorba care m-a trimis pe mine *Moşul*, şi n-ai cu ce ţine nimic: nici bou, nici cal, nici oaie, nici porc, nici pasăre, nici nimic. A venit un nor patrat, a dispărut în el şi nu l-am mai văzut. Şi-am plecat la oi.

[A DOUA VEDENIE]

A doua vineri, tot pe la şase seara, tot la Cruce, la locul numit <<la buturugi>>, m-am întâlnit tot aşa cu *Moşul*, care m-a întrebat:

- Unde te duci?

- Mă duc la oi.

- De ce nu te-ai dus să spui la lume vorba care te-am trimis?

- Doamne, iartă c-am uitat! Doamne, iartă c-am uitat! Doamne, iartă c-am uitat! [îşi face semnul Crucii - n.n.].

Acum nu mi-a mai fost frică, că-l cunoşteam.

- Să te duci orişicum, să spui la lume, să-ţi faci datoria cu vorba care te-am trimis şi să ştii c-am să te iert!

A venit iar un nor patrat; a dispărut în el. M-am închinat şi-am plecat la oi.

Nici a doua oară nu m-am dus şi n-am spus la nimeni nimic. Mi-am făcut un plan... că ce vorbă e asta... o să râdă lumea de mine! Şi-am stat la oi.

[A TREIA VEDENIE]

A treia oară, tot vineri, pe la ora şase seara, când veneam de-acasă, iar m-am întâlnit cu El <<la buturugi>>. Era tare supărat şi necăjit. Când L-am văzut aşa, m-a luat frica.

- Unde te duci?

- Mă duc la oi.

- De ce nu te-ai dus să spui la lume?

- Doamne, iartă c-am uitat! [Repetă de 3 ori, făcându-şi semnul Crucii - n.n.].

Supărat şi necăjit, îmi zice:

- Să te duci orişicum, că n-am să te mai iert. Te-am trimis de două ori şi nu te-ai dus. Să te duci acuma, să-ţi faci datoria şi să spui la lume!

De frică am zis:

- Stai să mă duc la oi...

- Hai că merg şi Eu.

- Bine, *Moşule*, hai!...

Şi am plecat împreună la târlă. Era tot cu două palme m'a la deal. La târlă am trecut să mulg oile. *Moşul* sta lângă mine şi mă lua mereu la zor:

- Du-te, du-te şi spune la lume!

- Ho, că mă duc acum! Ho, că mă duc, ho!

Mă întreabă omul de la brânză:

- Hai, mă Petrache, unde te duci?

Să le spui şi lor... N-am putut. Mi-a venit o ameţeală. Mă întreabă ciobanul nostru:

- Hai, mă nene Petrache, unde te duci? De ce nu spui?

Să le spui şi lor... Vine iar o ameţeală şi n-am putut să le spui. După ce-am muls oile: <<Hai, hai!>>, îmi zise *Moşul*.

- Stai să strecor laptele...

El nu m-a aşteptat să-l strecor şi mi-a vărsat găleata cu laptele.

- Hai să mă petreci! [...]

- *Moşule*, degeaba mă trimeţi, că nu crede lumea., *Moşule*, nu crede. De aceea nu m-am dus, când m-ai trimis, că lumea nu crede... O să râdă de mine...

- Du-te, du-te şi spune la lume c-am să mă mai las o dată! Şi pentru cei ce nu cred, ţi-am lăsat o vorbă mare, dar să n-o spui la nimeni până ce mi-o veni mie la socoteală!

A apărut un nor patrat; a dispărut cu el. M-am închinat şi am plecat. Ceva mă-ndemna şi-mi zicea: <<Du-te, du-te şi spune la lume!>>. Sâmbătă, toată ziua, de dimineaţă până seara, am spus la lume, la popa, la primărie şi la toţi care am întâlnit [...]

[MESAJUL]

...După ce am muls oile şi după ce s-a culcat lumea şi ciobanii noştri, am mers la Cruce, <<la buturugi>>, să aprind lumânări şi tămâie [era în duminica de după a treia vedenie - n.n.] *Moşul* m-a aşteptat. După ce m-am rugat, s-a lăsat o stea mare, ca asta [arată <<steaua>> desenată pe o bucată de carton - n.n.], vestind moartea la lume. Avea marginile ca cerul, o lumină mare la mijloc şi patru bucăţi [?]: ploaie, foc, vânt şi cărbune. De trei ori am vrut să pun mâna pe ea şi n-am putut. A patra oară am întrebat:

- *Moşule*, ce e cu vorba care mi-ai trimis? Dacă jumătate din lume este rea şi jumătate bună?

- Pe jumătate o iau şi pe jumătate o las.

Eu am zis:

- Decât pe jumătate, mai bine toată. Dar mai bine iartă toată lumea. Doamne, iartă toată lumea! Doamne, iartă toată lumea! Doamne, iartă toată lumea! [îşi face semnul Crucii - n.n.].

Moşul spune că ne iartă, fraţilor, dacă ne pocăim la Cruce [...] Dacă nu ne pocăim, dacă nu căutăm dreptatea, dacă nu ne lăsăm de faptele noastre rele până la cel mai mare om din ţară, să meargă dreptatea cu toată ţara, atunci vine moartea, atunci vine prăpădul! *Moşul* spune:

- Am să mă mai las o dată. În toamna aceasta sau la altă toamnă, nu se ştie care toamnă, va apare iar steaua, în sat, la lume. Şi eu am să zic: <<De ce nu v-aţi pocăit, fraţilor? Puneţi mâna pe ea!>>. Şi de trei ori nimeni n-o va putea atinge. A patra oară voi zice: <<De ce n-aţi pus mâna pe ea? Acum mergeţi acasă, vă premeniţi curat, că gata - moartea vine!>>... Toţi vor chiui de frică, dar eu am să spun: <<De ce nu v-aţi pocăit?"...

Nu sunt doctor, nu sunt vrăjitor.

[Urmează o relatare despre confruntarea cu diavolul, tot <<la buturugi>>; apare însă <<*Moşul* în nor, cu 11 persoane şi o femeie>>, salvându-l - n.n.]

- Ştii că era să te omoare ghiavolul?

- N-am ştiut, *Moşule*.

- Ce tot spui că eu sunt "Moş". Eu sunt Dumnezeu, care m-am lăsat la tine, pe pământ.

- Pentru că n-am ştiut...

- Bogat să nu te văd, că am eu grijă de tine! [...]

Dumnezeu să ne ierte păcatele noastre, că suntem răi. Nu-s doctor, nu-s vrăjitor. Doamne, iartă toată lumea! [Repetă de 3 ori, făcându-şi semnul Crucii - n.n.].

Aşa, fraţilor, să ţineţi faptele cele bune! Să lăsaţi pe cele rele! Să vă pocăiţi! [...] Nu râdeţi de bătrânii voştri, nu râdeţi de nimeni! Nu mai aruncaţi copii pe la gropi, pe la fântâni, pe la grâu, pe la porumb, că e rău de noi, fraţilor! Ne canoneşte fără muncă [...]. Dacă nu-i muncă [...] n-ai cu ce ţine nimic. Mor vitele, mor oamenii, mor copiii, mor toţi de foame. Nu-i ce mânca. Boierii au bani mulţi, dar n-au ce face cu ei, dacă nu-i muncă... Dacă ne pocăim, Rumânia are muncă, Dumnezeu ne dă de toate. E belşug şi trăieşte bine toată ţara. Altfel, e rău de noi, fraţilor!

Doamne, ajută să fie bine la toată lumea! [îşi face semnul Crucii - n.n.].

... Pare rău de lume, de vorba ce am, că nu pot spune la nimeni, că nu am voie [este vorba de taina pe care i-a încredinţat-o Dumnezeu; vezi mai înainte - n.n.]

...Lumea care e bolnavă, e de la Dumnezeu, că trăieşte în răutate, în duşmănie, şi e contra, nu crede [...]

Toată ţara să se pocăiască! Asta este porunca lui Dumnezeu, care m-a trimis la toată Rumânia [...]

De ce nu crede lumea? Le-am luat eu moşia? Le-am luat eu averea? Le-am luat eu banii? Le-am luat eu maşina? Ce le-am luat eu?! [Nu primea nimic de la nimeni pentru sine - n.n.]. Habar n-am eu de cel ce nu crede. La Bucureşti sunt mulţi duşmani contra, care nu cred. Habar n-am eu de ei. Să vie să vorbească cu mine, aici, la scaunul lui Dumnezeu. Să vie să vorbească cu mine!

Voi, cei de la Bucureşti, să nu faceţi voia vrăjmaşilor; să spuneţi ce este; să spuneţi că este adevărat! Habar n-am eu de cine nu crede.

Pentru vorba lu'*Moşu'* mă înjură lumea.

De unsprezece ani ciobănesc. Lumea râdea de mine. Nu auzeam oile şi nu vorbeam ca lumea. Pierdeam oile, că nu le auzeam. Ciobanii mi le fura şi eu plăteam la oameni. Acum am alte oi, către care îmi fac datoria, spunând vorbele lu'*Moşu'* către fapte bune [...]

De ce nu credeţi? Pentru mine e dată porunca? De voi e rău! [...] Eu n-am luat bani, n-am luat nimic. Habar n-am de cel ce nu crede. La urmă o să vă căiţi... Ce ne-a spus ciobanul Petre Lupu?... Ce-am făcut de nu l-am ascultat?!... Să nu vă căiţi la urmă...

Cel mai mare om din ţară trebuie să se pocăiască. Atunci va fi bine de noi. [...]

Carte nu ştiu. Eu mi-am făcut datoria. Dumnezeu vă iartă, dacă vă pocăiţi. Dacă nu, treaba voastră! [...] Eu mi-am făcut datoria. Să nu credeţi pe vrăjmaşii care spun că nu e adevărat, că e rău de voi! Mergeţi cu sănătate!"

(fragmente reproduse după Pr.V.I. Ouatu, *Maglavitul*, Bucureşti, 1935, pp.53-64; cartea este bogat ilustrată; la p.57 se găseşte şi reprezentarea "stelei" descrise în text)

DICȚIONAR DE IDEI PRIMITE

MOARTEA CULTURII

Doina MARIAN

Din vreme în vreme, cu deosebire atunci când se discută chestiuni legate de buget, un val negru, rău prevestitor, acoperă paginile revistelor şi ziarelor "democratice", însoţit de strigătul alarmat: "Moare cultura!". De ce suspină oare creatorul de cultură - mare susţinător al democraţiei şi al libertăţii de creaţie - după privilegiile (în parte) pierdute ale epocii Ceauşescu? De ce aspiră el (scriitorul, cu deosebire) la statutul de prostituată a puterii? De ce acuză mereu puterea că nu-i dă suficienţi bani, că nu-l "întreţine", că nu-i acordă "preţuirea" pe care o merită, ca şi când între scriitor şi putere ar trebui să existe o relaţie necesară şi obligatorie? Şi de unde această năucitoare trufie a scriitorului care pretinde că, dacă piere el, piere Cultura?!

Poate fi conciliată poziţia *teoretică* a omului de cultură (independenţă politică, partizan al libertăţii de creaţie şi de conştiinţă) cu cea *practică* (revendicând privilegii din partea puterii politice)?

Iată întrebări pe care scriitorii noştri nu prea au obiceiul să şi le pună, preocupaţi cum sunt de căpătarea unui loc cât mai în faţă pe scena publică a vremii. Ispita puterii pare a fi fost dintotdeauna foarte mare pentru creatorul de cultură şi puţini sunt cei care se pot lăuda a nu-i fi cedat; mai spre zilele noastre, distincţia între artistul de curte şi cel independent a devenit inoperantă: mai toţi sunt artişti de curte, doar curţile s-au diversificat. Există o putere *în lăuntrul* graniţelor, dar există şi o altă putere, mult mai mare şi mai ispititoare, *în afara* graniţelor. Fiecare finanţează acele instituţii sau acele demersuri culturale care o interesează în mod direct. Cum interesele celor două puteri se suprapun uneori, există iniţiative culturale finanţate şi de o parte şi de cealaltă. Dincolo de interesele sale strict propagandistice (de care se ocupă un departament special al administraţiei centrale), puterii actuale îi rămân relativ puţine fonduri pentru investit în cultură (şi pe acelea le investeşte adeseori defectuos), astfel încât puterii celeilalte, supra-naţionale, îi sunt larg deschise porţile satisfacerii propriilor ei interese în materie de cultură. Aşa se face că instituţii în care ar trebui să se facă pur şi simplu cultură sau cercetare ştiinţifică, au ajuns oficine de propagandă mondialistă sau surse de afaceri veroase ale unor prea-nobile fundaţii; criteriul valoric a fost înlocuit cu cel utilitar, selecţia valorilor, cu *show*-ul mediatic.

În acest context, alarma asupra morţii culturii, pusă în cârca puterii actuale - datorată deci precarităţii subvenţiilor -, este prost direcţionată. Ţinem să le amintim oamenilor de cultură că marea creaţie a umanităţii s-a făcut la lumina aceluiaşi răbdător soare care ne luminează şi pe noi astăzi, sau la cea a opaiţului (ba chiar, cea realizată la lumina becului electric abia dacă o egalează pe cea realizată la lumina opaiţului!).

*

Un lucru e cert: o cultură nu moare pentru că slujbaşii vremelnici ai unei administraţii nu-i atribuie fonduri. Cultura e altceva decât tipărirea şi răspândirea ei. Uitat timp de o mie de ani, Bach nu e mai puţin mare compozitor pentru că n-a fost cunoscut timp de o mie de ani! Acuzând o criză de hârtie care ar fi luat locul cenzurii, scriitorii noştri nu se lamentează în acelaşi timp, că nu avem, exceptându-l pe Eminescu, nici o ediţie critică monumentală a vreunui scriitor român clasic sau contemporan, ceea ce e o dovadă de ignoranţă şi de dispreţ la adresa culturii din care fac ei înşişi parte. În loc de sentimentul acestei *reale urgenţe*, din dreptate pentru cei ce-au trecut şi din îngrijorare pentru cei ce vin, ei au sentimentul urgenţei de a-şi vedea tipărite micile lor producţii, adesea inutile şi falacioase. Înainte de a proclama "moartea culturii", scriitorii ar fi îndreptăţiţi să se întrebe (şi să răspundă): cum se face că o serie de cărţi de o zguduitoare mediocritate, semnate de confraţi de-ai lor care ne-au intoxicat şi pe vremea lui Ceauşescu cu aceeaşi subliteratură, continuă să-şi exhibe grosolana mediocritate; pentru aceste inutile producţii, iată, există bani să apară a 3-a, a 4-a, a 5-a ediţie (Sălcudeanu, Ţic, Păunescu etc.)? sau să ne explice directorul Editurii "Albatros", care-şi frânge mâinile pentru soarta nedreaptă pe care puterea ar fi rezervat-o culturii, cum se face că a doborât un record în materie de găsire a surselor de subvenţie pentru a publica pledoaria penibilă a unui ministru alcoolic care-şi violează subalternele? Poate că această soluţie de maximă eficienţă ar putea fi aplicată şi altor cazuri... Şi încă, de ce nu se întreabă scriitorii noştri care este competenţa celor ce înaintează Departamentului de Informaţii al Guvernului propuneri de subvenţionare, astfel încât, pe banii contribuabilului, se ajunge să se subvenţioneze cărţi atât de vădit şi tendenţios denigratoare la adresa a tot ce se cheamă valoare în cultura şi civilizaţia română?

De ce nu protestează scriitorul român faţă de invazia de literatură de consum (ba, uneori o şi cauţionează!), de subcultură mediatică, de "artă" comercială cu care sunt sufocaţi tocmai cei cărora le lipsesc criteriile de selecţie? Creatorul nu vrea doar să fie întreţinut de putere, ci şi să împartă succesul cu aceasta! "Gândirea omului e mulată pe categoria succesului, iar conformismul de producţie e unul dintre elementele principale ale succesului", scria în 1935 unul dintre marii urgisiţi ai culturii române, Vasile Băncilă. Scriitorul a descoperit că moda zilei (şi cheia succesului) este militantismul, tribuna publică, şi că el ar fi foarte îndreptăţit să mâne turma celor mulţi pe căile "democraţiei". Şi-a lăsat deoparte competenţa (mai mult sau mai puţin dovedită) şi a uzat de autoritatea sa într-un domeniu în care rămâne încă să-şi dovedească competenţa. Totul este de făcut pentru scriitorul român, în toate are un cuvânt de spus, dar este incapabil să-şi rezolve problemele propriei lui bresle! Avatarurile Uniunii Scriitorilor din ultimii ani sunt notorii, aşa că nu ne mai referim la ele. Oare să nu ştie distinşii membri care au demisionat din ea că nu poţi demisiona dintr-o uniune de creaţie fără a te auto-invalida? Alţii, şcoliţi prin cele străinătăţuri, în care statul şi societatea a investit un anume capital (şi care, în plus, au mai avut şi şansa de a avea un Dascăl întru ale gândirii), se istovesc în aventuri publicistice sterile, cauţionând minorul şi "minimalul" de la înălţimea staturii lor, sau în aventuri managerial-administrative demne de orice contabil cu studii medii, şi unii şi alţii, republicându-şi cam subţirelele cărţi de acum 15 ani, timp în care n-au mai produs decât jurnale ori articolaşe!

Transferul de autoritate asupra unor chestiuni manageriale a făcut ca o serie de scriitori să-şi asume conducerea unor edituri de stat ("Eminescu", "Albatros", "Creangă" ş.a.) care au ajuns foarte curând la faliment, în absenţa subvenţiilor. Căutând vinovaţi pentru această situaţie, distinşii directori i-au căutat pretutindeni, mai puţin acolo unde ei se aflau de fapt. Primul - pentru că aşa e şic, să fii în opoziţie cu puterea politică. Să vedem dacă aşa este; să luăm drept punct de reper anul 1991, dintre anii postdecembrişti, unde deţinem date exacte. Pe atunci, sintagma "moartea culturii" a fost vehiculată cu ardoare în presa de opoziţie (inclusiv de semnatara acestor rânduri, care pe atunci dormea "dulcele somn dogmatic" ce s-ar putea tălcui cam aşa: tot ce vine de la opoziţie e bun şi tot ce vine de la putere e rău), primul motiv invocat fiind scumpirea hârtiei (las la o parte mica inadvertenţă între protestul - legitim în fond - la adresa a ceva ce susţii şi sprijini, căci scumpirea hârtiei era una dintre consecinţele liberalizării preţurilor, prim pas în atât de dorita "economie de piaţă". Nu poţi, faţă de atitudinea noastră de atunci, să nu-ţi aminteşti de Caragiale: "Să nu se revizuiască, primesc! dar atunci să se schimbe pe ici pe colo"). Or, este un lucru de minimă cugetare ca, în loc să primeşti cuminte ideea că scumpirea hârtiei va duce la moartea culturii, să înţelegi că preţul hârtiei se va reflecta în preţul cărţii şi că eu, cumpărătorul, sunt cel care va suporta diferenţa de preţ. Aţi auzit pe cineva, la ora aceea, să apere buzunarul cumpărătorului?

Aspectul cel mai interesant, pentru acest an 1991, la care ne referim, este că editurile de stat, cărora li se atribuise o anumită cotă de hârtie, n-au fost capabile s-o acopere în totalitate. Reţineţi: este vorba exact de acele edituri care deplângeau mai amarnic "moartea culturii"! Ca dovadă, una dintre aceste edituri, care nu consumase încă 18% din hârtia atribuită pe primele 6 luni, a "aranjat" tipărirea unei cărţi a lui Umberto Eco pe cota ei de hârtie. La sfârşitul anului, Ministerul Culturii *a înapoiat bugetului de stat suma de 200 milioane lei* (enormă la vremea aceea) *pentru că nu a găsit proiecte credibile în care să investească aceşti bani*. Şi nu e vorba aici doar de incapacitate managerială, ci de cu totul bizara idee pe care distinşii noştri scriitori o au despre ceea ce se cuvine şi ceea ce nu se cuvine "staturii" lor, cu un cuvânt, despre "demnitate": n-ar fi, vezi Doamne, de "demnitatea" lor să se amestece în chestiuni atât de plebee, cum ar fi să pună ordine în chestiuni financiare sau în chiar interiorul breslei lor! În acest fel, lasă cale liberă impostorilor, la mâna cărora, foarte curând, ajung. Aşa se face că un personaj notoriu, autor al serbărilor galante în cinstea lui Ceauşescu, a deţinut multă vreme frâiele economice ale Ministerului Culturii. Înfiinţându-şi, el şi acoliţii, un mare număr de edituri particulare şi plasându-şi oameni de nădejde în posturi cheie din Difuzarea cărţii şi Centrala editorială, a editat zeci de titluri de maculatură, cu care a blocat literalmente depozitele de carte (care i le achiziţiona în mod prioritar), încasând sume uriaşe. Cum piaţa s-a săturat la un moment dat de maculatură, Direcţia cărţii le-a comunicat distinşilor noştri scriitori, directori de edituri de stat, că nemaidispunând de spaţiu de achiziţie, trebuie să-şi micşoreze tirajul la 5 000 sau chiar 1000 de exemplare! Dat fiind că o carte devine rentabilă de la un tiraj de 20 000 de exemplare în sus, în mod firesc, editurile de stat au ajuns în pragul falimentului, iar directorii lor, *care aveau cunoştinţă de situaţia reală*, în postura de cerşetori la porţile guvernului, pentru subvenţii. Iată cum invazia pieţei, îndată după decembrie '89, de către o subcultură agresivă, precum şi întârzierea fără termen, a editării sistematice a cărţii de valoare, îşi au cauzele în atitudinea celor care acuză cu mai multă vehemenţă.

(Va urma)

UN ALT CAL TROIAN ?

Gabriel Constantinescu

Caracterizând lupta politică dintre partide într-o societate democratică, Dimitrie Gusti scria în studiul intitulat *"Partidul politic"*: *"Lupta dintre partide are caracterul unui adevărat război, deoarece, ca şi în război, avem voinţe adverse în conflict (partidele ce stau faţă în faţă), avem a face cu conducători şi conduşi, cu mobilizarea forţelor şi, când se dă lupta, cu o tactică şi o strategie deosebită, cu învingători şi învinşi, cu disciplină militară şi care are toate virtuţile şi viciile ei"*.

O caracterizare sugestivă şi, în acelaşi timp, instructivă pentru cei ce îşi dedică energia activităţii politice. Din păcate însă incompletă. Ea omite să semnaleze posibilitatea ca în desfăşurarea luptelor politice să se producă dezertări la inamic şi chiar acte de trădare. O omisiune de care au putut să-şi dea seama toţi cei care, în zilele de Crăciun ale anului trecut au urmărit pe ecranele televizoarelor audierea preşedintelui Ion Iliescu de către Comisia senatorială însărcinată cu investigarea evenimentelor din Decembrie'89, audiere difuzată integral de postul naţional de televiziune.

§

Comisia care investighează evenimentele din Decembrie'89 este alcătuită din senatori aparţinând atât Puterii, cât şi Opoziţiei. Ceea ce ar fi trebuit însă să surprindă şi chiar să pară suspect, este faptul că Puterea a acceptat ca preşedinţia acestei comisii să fie încredinţată senatorului Valentin Gabrielescu, membru marcant al celui mai radical partid din opoziţie, Partidul Naţional Ţărănesc Creştin-Democrat, deşi, prin domeniul ei de activitate, această comisie ar putea scoate la lumină anumite fapte de natură să-l pună pe preşedintele Iliescu într-o lumină defavorabilă şi chiar să-l incrimineze pentru pierderile de vieţi omeneşti survenite în Decembrie'89. Rostul acestei acceptări hazardate, nu a rămas însă mult timp învăluit în mister. Lucrurile s-au limpezit prin modul în care s-a desfăşurat audierea.

Ceea ce ar fi trebuit să fie un act grav, având în vedere că se urmărea stabilirea vinovăţiei pentru pierderea vieţii a peste o mie de tineri luptători pentru libertate, dar şi pentru săvârşirea unui presupus act de trădare naţională prin tentativa de a se solicita intervenţia armată a unei puteri străine pe teritoriul României, s-a dovedit a nu fi altceva decât un spectacol grotesc, regizat ca la teatru, cu scopul de a-l scoate pe preşedintele Iliescu de sub incidenţa oricărei posibile învinuiri, precum şi de a-i sublinia calitatea de *"om de cultură"* şi de *"personalitate politică luminată"*.

Dar iată cum s-au desfăşurat lucrurile. Preşedintele Iliescu, care cu puţine zile înainte de audiere acuzase Comisia Decembrie'89 de *"scurgere de informaţii"* din datele recoltate la audierile anterioare, s-a prezentat în faţa comisiei însoţit de o echipă a televiziunii, dotată cu aparatura necesară înregistrării întregului spectacol. O înregistrare care, aşa cum se va vedea peste câteva zile, nu a fost făcută în scopul creării unui document, ci pentru a fi adusă la cunoştinţa opiniei publice. Nici unul din cuvintele rostite pe parcursul celor patru ore cât a durat show-ul prezidenţial nu trebuia să rămână *"nescurs"*, la o oră de maximă audienţă, spre urechile şi ochii telespectatorilor din toate colţurile ţării.

Timp de cel puţin trei ore, din cele patru cât a durat audierea, preşedintele Iliescu a monologat. Sub privirile admirative ale d-lui Gabrielescu, preşedintele României şi-a prezentat propria sa teză cu privire la evenimentele din Decembrie'89. O expunere presărată cu perle de cultură universală, din care, atât Comisia cât şi telespectatorii au putut să-şi dea seama cât de *"cult"* este şi cât de *"multe ştie"* preşedintele Iliescu.

Trei ore lungi, în care nici unul din membrii Comisiei nu a avut curajul să întrerupă logoreea prezidenţială spre a pune sub semnul îndoielii multe din afirmaţiile iliesciene, adeseori în flagrantă contradicţie cu faptele şi cu adevărul. Doar d-l Gabrielescu a îndrăznit de câteva ori să intervină, dar nu pentru a-l contrazice pe preşedinte, când neadevărul vorbelor sale era evident, ci pentru a-i întări slugarnic şi linguşitor minciunile rostite cu dezinvoltură şi nonşalanţă.

A fost nevoie de energia şi vigoarea bărbătească a doamnei Doina Cornea care, chiar în ziua în care preşedintele Iliescu îşi încheia radios spectacolul televizat, l-a înfruntat cu curaj, aşa cum nu a făcut nici unul din membrii Comisiei senatoriale, strigându-i: *"Încetaţi cu minciunile!"*

§

Audierea televizată a preşedintelui Iliescu a fost pe larg comentată în publicaţiile de Opoziţie, dar şi în presa de scandal. D-l Gabrielescu, personajul negativ din spectacolul prezidenţial, a fost dezavuat prin vot de blam de conducerea Partidului Ţărănesc Creştin-Democrat şi totodată obligat să-şi dea demisia din funcţia de secretar-general al partidului. Ar fi însă o greşeală dacă am considera că prin aceste măsuri, fondul incidentului s-a rezolvat. De aceea, ne propunem să facem o scurtă trecere în revistă a momentelor şi atitudinilor pe care le considerăm semnificative pentru evoluţia ulterioară a raporturilor Opoziţie-Putere.

1. Linguşirea este considerată de Dante, autorul Divinei Comedii, ca un păcat deosebit de grav. Păcatul linguşirii este pedepsit cu azvârlirea păcătosului în brâul al doilea din cel de-al optulea cerc al Infernului unde linguşitorii zac pe vecie cufundaţi în scârnă.

2. Opoziţia nu trebuie să uite că *"lupta dintre partidele politice are caracter de război"*. Orice atitudine conciliantă faţă de Putere înseamnă pactizare cu inamicul. O atitudine avantajoasă pentru Putere şi extrem de dăunătoare pentru Opoziţie.

3. În luna iulie 1993 am condamnat în paginile "Punctelor Cardinale" atitudinea de compromis şi colaborare a d-lui senator Gabrielescu, care a mărturisit că la Strasbourg, în faţa Adunării Parlamentare a Consiliului Europei a minţit, admiţând că în România televiziunea este obiectivă, că puterea judecătorească este independentă, că SRI-ul nu se mai implică în probleme politice, etc. În fapt o cascadă de minciuni, pe care Preşedintele Partidului Naţional Ţărănesc Creştin-Democrat, d-l Corneliu Coposu, *"minciuni patriotice"*, pentru a le atenua gustul amar le-a calificat drept. De la compromisul făcut la Strasbourg de cel mai important partid de opoziţie, partidul lui Iuliu Maniu, până la colaborarea cu Ion Iliescu, nu este decât un pas. Şi acest pas, d-l Gabrielescu l-a făcut. În această situaţie ne facem datoria să reamintim că *"D-l Ion Iliescu nu este o persoană, Domnia sa este în acelaşi timp o concepţie despre lume şi despre viaţă şi o instituţie. Este COMUNISMUL care şi-a luat alt nume la adăpostul căruia promovează aceleaşi non valori ca şi în trecut. Orice colaborare cu el înseamnă un atentat la fiinţa Neamului Românesc"*. O problemă mult prea gravă pentru a fi rezolvată cu un vot de blam şi cu o demisie.

4. Pe lângă amabilităţile dezgustătoare pe care d-l Gabrielescu le-a schimbat în timpul audierii cu preşedintele Iliescu, o afirmaţie ne-a reţinut îndeosebi atenţia: secretarul-general al Partidului Naţional Ţărănesc Creştin-Democrat afirma că o colaborare între partidul său şi d-l Iliescu este posibilă, deoarece *PNŢCD este un partid de centru-stânga*. O afirmaţie pe care conducerea PNŢCD, respectiv d-l Corneliu Coposu, nu a infirmat-o explicit, ci doar printr-o formulare generală care sună astfel: *"Atitudinea domnului Gabrielescu contravine tuturor principiilor PNŢCD"*. În acest caz, am fi preferat o formulare precisă şi lipsită de echivoc, în sensul că *PNŢCD este un partid de centru-dreapta*. O pretenţie justificată prin următoarea motivaţie: în primul rând, toate partidele democrat-creştine din Europa nu se sfiesc a se defini ca partide de centru dreapta. În al doilea rând, nu uităm că înainte de cel de al doilea război mondial, Partidul Naţional Ţărănesc a avut o puternică aripă de stânga, din cadrul căreia, personalităţi de frunte ca Mihai Ralea şi Mihai Ghelmegeanu, nu numai că au trecut cu arme şi bagaje în tabăra comunistă, dar au cerut, în anul 1946, arestarea lui Iuliu Maniu. Şi în al treilea rând, o realitate care nu poate fi ocolită în prezent. În afară de bătrânii din partid, foşti deţinuţi politici, generaţia următoare este recrutată din rândul membrilor Partidului Comunist şi chiar din foşti secretari de organizaţii de bază, despre care nu se poate spune cât de ataşaţi sunt de caracterul naţional şi creştin al partidului.

5. Pentru a scăpa din cleştele criticilor necruţătoare, venite din partea unor colegi de partid, d-l Gabrielescu a recurs la un subterfugiu. A declarat că afirmaţiile făcute cu prilejul audierii preşedintelui Iliescu reprezintă un punct de vedere personal, care nu afectează orientarea partidului. Subterfugiu pueril. Cine poate să creadă că secretarul general al unui partid poate avea o poziţie doctrinară diferită de orientarea partidului ale cărui destine le conduce. Dar nu subterfugiul ca atare este grav, ci faptul că conducerea PNŢCD l-a acceptat ca o justificare satisfăcătoare. Să-l mai cităm încă o dată pe Dimitrie Gusti, care afirmă că *"în lupta politică dintre partide... avem de-a face cu disciplina de partid asemănătoare întocmai cu disciplină militară..."*

§

Şi în încheiere, o ultimă precizare. Faptul că în toate partidele de opoziţie, Securitatea, şi apoi SRI-ul, şi-a infiltrat antenele sale nu mai constituie un secret pentru nimeni. Singurul lucru care contează este doar nivelul la care au fost strecurate cârtiţele. Din cazurile cunoscute, unele sunt de-a dreptul spectaculoase. La PNL, agentul Puterii s-a dovedit a fi însuşi preşedintele partidului, Radu Câmpeanu. La UDC cârtiţa a fost secretarul-general al Uniunii, Vladimir Fulger. Ne-ar părea rău ca şi Valentin Gabrielescu să facă parte din aceeaşi categorie cu numele citate mai sus. Ne-am bucura dacă poziţia sa este expresia unei convingeri intime, nu consecinţa unei misiuni primite. Ar fi păcat ca şi fostul secretar-general al PNŢCD să facă parte din herghelia cailor troieni ai Puterii.

Un grup de lideri şi membri ai Filialei A.F.D.P.R. Bucureşti ne trimit spre publicare, prin dl.MARCEL PETRIŞOR, următorul "Comunicat" (pentru conţinutul căruia cei ce l-au întocmit îşi asumă răspunderea):

Întrucât dl.Constantin St.Dumitrescu (Ticu):

1. A depus în anul 1975 "jurământul de credinţă şi devotament faţă de statul socialist", prin care se obliga (cităm) "Ca prin întreaga energie să îndeplinească politica internă şi externă (a P.C.R. - n.n), să dea dovadă întotdeauna de loialitate, neprecupeţind nici un efort pentru consolidarea şi dezvoltarea orânduirii socialiste";

2. A vădit o deosebită abnegaţie pentru (cităm din decretul 253/1983) "îndeplinirea politicii partidului (P.C.R. - n.n.), conferindu-i-se ca răsplată Ordinul Muncii", medalie pe care Ceauşescu personal i-a atârnat-o pe piept;

3. A primit de la foşti deţinuţi politici români, aflaţi încă în afara ţării, ajutoare financiare în valută destinate A.F.D.P.R.-ului, ajutoare pe care nu le-a înregistrat în evidenţele contabile ale A.F.D.P.R.-ului;

4. A refuzat şi refuză obstinat să-şi întocmească dosarul de deţinut politic (respectiv să depună Sentinţa de condamnare politică, Biletul de eliberare şi Cererea de înscriere), deşi a fost invitat prin adresă scrisă să se conformeze dispoziţiilor statutare în acest sens, fapt care a dus la retragerea din evidenţele Filialei A.F.D.P. Bucureşti a domniei-sale;

Considerăm că dl.Constantin Ticu Dumitrescu nu mai are baza legală şi căderea morală de a reprezenta public Filiala A.F.D.P.R. Bucureşti.

LUMEA ARABĂ, adevăr și prejudecată

MIȘCAREA NAȚIONALISTĂ ARABĂ DUPĂ PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

În cea de a doua jumătate a secolului 19, obiectivul principal urmărit de naționaliștii arabi a fost recunoașterea faptului că poporul arab își are propria sa identitate, fiind diferit de turci. În baza acestui adevăr ei considerau justificată pretenția de a obține o deplină autonomie național-culturală în cadrul Imperiului otoman. Ca model pentru organizarea internă a acestei autonomii, naționaliștii arabi aveau în vedere Occidentul, cu precădere Franța și Anglia. La început naționalismul arab a avut o coloratură francofilă și anglofilă, deși o parte importantă din rândul naționaliștilor arabi, ofițerii din armata turcă, nutreau o nedisimulată admirație pentru instructorii germani cu care erau în contact.

Dar modul în care Anglia și Franța au tratat *"aliatul arab"* la sfârșitul primului război mondial, a însemnat o puternică lovitură pentru încrederea pe care naționaliștii au avut-o în Franța și Anglia. Transformarea provinciilor arabe desprinse din Imperiul otoman în colonii franceze și engleze va determina un puternic curent francofob, și anglofob, urmat de o reorientare spre Germania. Teoreticianul acestui naționalism arab cu accente germanofile a fost Sati'Husri. Atât ca gânditor politic, cât și ca politician activ, el va fi prezent în toate momentele importante din viața popoarelor arabe în perioada ce a urmat primului război mondial. Și deși naționalismul său nu este nici fanatic și nici fascistoid, în gândirea sa își au rădăcinile atât fanatismul naționalist propovăduit de Michel'Aflaq, cât și orientarea Partidului Ba'th, din care se vor naște dictaturile militare semifasciste din Siria și Iraq.

Sati'Husri s-a născut în Yemen, în anul 1882. Tatăl său, Mehmet Hilal Efendi, om de cultură și înalt funcționar în Imperiul otoman i-a putut oferi posibilitatea ca după terminarea studiilor în capitala Imperiului să se perfecționeze la universitățile din Paris, Belgia șiElveția în domeniul pedagogiei. După revenirea din Occident, guvernul otoman îi încredințează organizarea învățământului în Siria. Aici are posibilitatea să stabilească contacte strânse cu naționaliștii arabi care colaborau cu Anglia și Franța pentru organizarea unei răscoale care să rupă regiunile arabe din Asia de Imperiul otoman și să pună bazele unui stat al națiunii arabe. În iunie 1916 izbucnește revolta naționaliștilor arabi sub conducerea ofițerilor britanici și în 1918 teritoriile arabe se desprind de Imperiul otoman. În situația turbure din Orientul Apropiat de la sfârșitul războiului, Husri se alătură prințului Feisal din dinastia hașemită care, după încercarea eșuată de a întemeia un stat independent pe teritoriul Siriei, devine, sprijinit de englezi, rege al Iraqului.

Mai puțin rigizi decât francezii în exercitarea puterii coloniale, englezii acordă Iraqului, al cărui mandat le fusese încredințat de Conferința de Pace de la Paris, o oarecare autonomie internă. În cadrul acestei autonomii Husri este însărcinat cu conducerea Departamentului instrucțiunii publice și al cercetărilor arheologice. În această calitate, folosind autoritatea sa în domeniul învățământului, el sprijină răspândirea ideilor naționaliste în școlile arabe. Și tot datorită atmosferei politice mai relaxate din Iraq, Bagdadul va deveni centrul mișcării naționaliste arabe. Politicienii naționaliști și ofițerii arabi din fosta armată turcă, din Siria și Palestina s-au refugiat în Iraq, noul regat devenind focarul naționalismului arab din Orientul Apropiat.

În anul 1940, politicienii iraqieni împreună cu naționaliștii din țările învecinate au întreprins primele demersuri pentru întemeierea unui partid naționalist arab. După alianța dintre mișcarea naționalistă și dinastia hașemită se va închega o colaborare între naționaliștii arabi de orientare seculară și grupurile feudal-religioase. Conducerea acestei mișcări cu largă componență va fi încredințată Marelui Muftiu al Ierusalimului, Amin Husaini, care în anii patruzeci se va bucura de o mare autoritate în activitatea politică desfășurată de naționalismul arab. Sub egida sa vor fi stabilite și cultivate contacte cu Reichul german, secretarul său particular, Othman Kamal Haddad fiind omul de legătură între Berlin și Bagdad.

În aprilie 1941, acest grup de naționaliști, sprijinit de Germania și Italia dă o lovitură de stat și Rașid 'Ali Gailani devine noul prim-ministru al Iraqului, făcând cunoscută alianța țării sale cu Puterile Axei. Dar regimul instaurat de naționaliștii arabi a avut viață scurtă. În mai 1941, regentul 'Abdulilah care fusese înlăturat de la conducerea țării de lovitura de stat se reîntoarce cu ajutorul trupelor engleze și înlătură regimul favorabil Axei de către Gailani. Persoanele apropiate de mișcarea naționalistă arabă au fost fie arestate, fie exilate. Gailani s-a refugiat în Italia, iar Husri a fost exilat în Siria. Când în 1945, Iraqul își redobândește independența, se reîntoarce la Bagdad, îndeletnicindu-se din nou cu organizarea învățământului și cu educația naționalistă.

În anul 1947, Husri se stabilește în Egipt. Aici va lucra în departamentul cultural al Ligii arabe, preocupându-se de orientarea politicii școlare din țările arabe spre promovarea ideilor naționaliste. În cadrul Ligii arabe, în anul 1953, Husri întemeiază Institutul pentru Înalte Studii Arabe în cadrul căruia profesorii și înalții demnitari erau instruiți în spirit naționalist. În acest institut el a deținut catedra de *"Naționalism arab"* și totodată funcția de rector.

În anul 1966, Husri se reîntoarce în Iraq. Doi ani mai târziu, la 24 decembrie 1968, moare în vârstă de 86 de ani. Memoria sa va fi cinstită printr-o impresionantă înmormântare și prin declararea doliului național.

Caracterizând activitatea lui Husri în cadrul Ligii arabe, islamistul G.E.von Grunebaum scrie în lucrarea sa **"Der Islam"**: *"Sati'al-Husri consideră că următoarelor trei probleme trebuie să li se acorde atenție: în primul rând, faptului că **individul nu poate trăi în libertate, decât în cadrul unei națiuni;** în al doilea rând faptului că **panarabismul nu reprezintă o amenințare pentru Islam**; și în al treilea rând faptul că **Egiptul este o parte a națiunii arabe**.*

Când Husri vorbește de **"națiunea arabă"**, el nu înțelege, ca naționaliștii dinaintea sa, numai regiunile asiatice cu populație arabă ci și toate populațiile din Nordul Africii, vorbitoare de limbă arabă. El credea că această **"națiune arabă"** va deveni o realitate prin educația făcută în școli, în spirit naționalist și ca urmare va pune mai puțin accentul pe activitatea politică. Ideile sale vor sta însă la baza programelor politice formulate în statele arabe independente constituite în urma celui de al doilea război mondial.

Cele mai importante organizații politice panarabe apărute în această perioadă au fost **"Partidul Ba'th"** (Renașterea) și **"Mișcarea Naționaliștilor Arabi"**, cunoscută sub denumirea prescurtată **"ANM"** (inițialele denumirii în limba engleză).

Partidul Ba'th a fost înființat la începutul anilor patruzeci de un grup de studenți sirieni care studiau la Paris, la Sorbona, avându-l conducător pe Michel'Aflaq. Organizația ANM a luat ființă în anii cincizeci, recrutându-și primii membri din rândul studenților de la Universitatea Americană de la Beirut. Ambele organizații considerau obligatorie acceptarea concepției naționaliste a lui Husri.

Michel'Aflaq, originar din Damasc a studiat în perioada 1928-1932 istoria la Sorbona. După revenirea în patrie a fost profesor. Concomitent cu activitatea de la catedră a grupat în jurul său pe tinerii naționaliști sirieni formați la universitățile apusene. Din acest grup s-a constituit în anul 1943 formația cultural politică **"al-Ba'th al-'arabi"** (Renașterea arabă). În anul 1947 grupul din jurul lui 'Aflaq s-a unit cu gruparea **"al-Ihya al-'arabi"** (Reînvierea arabă) condus de Zaki Arsuzi, format de asemenea la universitățile occidentale, la care a studiat filozofia. Grupului format astfel i s-a alăturat în anul 1953 ***"Partidul Socialist Arab"*** de sub conducerea lui Akram Hurani. De la această dată organizația se va denumi ***"Partidul Socialist Arab Ba'th"***.

Idealul lui 'Aflaq era realizarea unei sinteze între naționalism și socialism capabilă să înfăptuiască un mare stat arab de la Golful Persic în Răsărit, până la Oceanul Atlantic în Apus. Temeiurile teoretice ale acestei sinteze au fost extrase de 'Aflaq din lucrarea lui Alfred Rosenberg **"Mitul secolului douăzeci"**, la care se adaugă admirația sa pentru regimul național-socialist din Germania și pentru Hitler. În concepția sa, o viață fericită se poate înfăptui numai în interiorul națiunii, iar strategia pe care o propune pentru realizarea acestui țel constă în revitalizarea *"gloriosului trecut al poporului arab"*. Pentru 'Aflaq, viitorul nu poate fi conceput decât ca o restaurare a trecutului. *"Trecutul, spre care națiunea noastră năzuiește..., este perioada în care sufletul națiunii noastre s-a realizat. Viitorul, pentru care trebuie să ne luptăm nu este altceva decât renașterea sufletului arab"*.

Socialismul pe care 'Aflaq îl dorește în sinteză cu naționalismul are pentru el un caracter specific. Acest *"socialism arab"* nu are nimic comun cu marxismul. Dacă sunt întrebat să dau o definiție a socialismului, nu mă voi apuca să o caut în scrierile lui Marx și Lenin, ci voi răspunde: *"Socialismul este religia vieții, și victoria ei asupra morții. În măsura în care socialismul oferă tuturor posibilitatea de a munci și de a-și afirma talentele, el menține viața și nu lasă morții decât oase uscate"*. Și pentru a evita orice confuzie între socialismul de inspirație marxistă și socialismul arab, el le atrage atenția conaționalilor săi să nu se lase prinși în capcana intereselor de clasă care, prin manifestările lor, pun în primejdie unitatea națiunii. De altfel, Partidul Ba'th care guvernează atât în Siria, cât și în Iraq, vede în mica burghezie purtătoarea virtuților naționaliste, ea putând să acționeze ca instanță de conciliere în societate.

O prezentare a frământărilor cu caracter naționalist în lumea arabă ar fi incompletă fără a menționa personalitatea lui Gamal Abdel Nasser, omul care a transformat naționalismul arab din dorință în realitate, în Egipt.

Nasser s-a distins în anul 1948, cu gradul de colonel, în primul război arabo-israelian. A fost unul din întemeietorii *"Comitetului ofițerilor liberi"* care l-au înlăturat de pe tron pe Regele Faruk I, ocupând o poziție dominantă în *"Consiliul Revoluției"*. În cadrul Republicii Egiptene a deținut succesiv funcțiile de comandant suprem al forțelor armate, ministru de interne, prim-ministru, și în final, după înlăturarea rivalului său, generalul Ali Muhammad Naghib, conducătorul statului. Popularitatea sa va intra însă într-un con de umbră în urma înfrângerii suferite de armata egipteană în războiul arabo-israelian din anul 1967.

Războiul din iunie 1967 a cutremurat întreaga lume arabă și a dovedit că țelurile naționalismului arab sunt încă departe de a avea perspectiva să fie realizate. Dar nu numai atât. Acest moment de o gravitate deosebită pentru lumea arabă a scos la iveală o serie de tendințe și manifestări neprevăzute și nedorite nici de Husri și nici de urmașii săi. Din rândul lor vom menționa alunecarea spre marxism și apropierea de lagărul comunist ca o consecință a antioccidentalismului și anticolonialismului încă vii în lumea arabă, precum și recrudescența fundamentalismului islamic, alimentat de ura față de tot ceea ce vine din Apus, Apusul fiind considerat aliatul Statului Israel, dușmanul de moarte al națiunii arabe.

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

Evreii în ROMÂNIA

Dictatura regală

Determinat de interesele camarilei de la palat, în fruntea căreia se găsea amanta sa, evreica Elena Lupescu-Wolf, Regele Carol al II-lea, la 10 februarie 1938, demite guvernul Cuza-Goga și prin lovitură de stat instaurează **"dictatura regală"**. Prima măsură adoptată a fost instituirea unui *"guvern consultativ"* format din oamenii săi de încredere, sub conducerea patriarhului Miron Cristea. Pentru a-i conferi o poleială de legitimitate, în acest guvern au fost cooptați și șapte foști prim-miniștri, ca miniștri fără portofoliu.

La 11 februarie, regele a abrogat Constituția din 1923, la 15 februarie, prin decret regal, au fost interzise toate partidele politice, iar la 20 februarie a fost proclamată o nouă Constituție care conferea monarhului puteri dictatoriale. Această Constituție conținea o serie de dispoziții care vizau, în primul rând, Mișcarea Legionară. Rostul lor era să pună bazele *"legale"* ale atrocităților care se pregăteau împotriva fruntașilor legionari.

Constituția Carol al II-lea a fost *"aprobată"* de națiune printr-un referendum strict controlat de forțele polițienești. Pentru prima dată în istoria României moderne se cerea populației să aprobe cu *"entuziasm"* o samavolnicie prin care se desființau libertățile cetățenești.

La 21 februarie, Corneliu Codreanu, conducătorul Mișcării Legionare hotărăște auto-dizolvarea partidului **Totul pentru Țară**. Desprindem din cuprinsul circularei prin care se aducea la cunoștință legionarilor auto-dizolvarea, următorul pasaj:

"Suntem aruncați din raportul de drept, în raportul de forță. Pe acesta însă, noi nu-l primim. Noi am înțeles să acționăm în cadrul legii, manifestându-ne credințele noastre. Lovitură de stat nu voim să dăm. Prin esența însăși a concepției noastre, noi suntem contra acestui sistem. Ea înseamnă atitudine de bruscare, de natură exterioară, pe când noi așteptăm biruința noastră de la desăvârșirea în sufletul națiunii, a unui proces de perfecționare omenească. Nu vom întrebuința aceste mijloace, pentru că tineretul de astăzi, are prea adânc înfiptă conștiința misiunii sale, pentru a face acte necugetate, care să transforme România într-o Spanie însângerată..."

Totodată, Corneliu Codreanu adresează lui Alex.Vaida Voevod, ministru fără portofoliu în guvernul prezidat de patriarhul Miron Cristea, o scrisoare prin care dezvăluie adevăratele scopuri urmărite de noua Constituție: *"Întreaga luptă națională după 20 de ani se termină printr-o constituție care nu numai că nu rezolvă nimic din problema vitală a nației noastre, ci vine să pecetluiască pentru totdeauna drepturile și pozițiile furate de la Români de năvălitorii jidani, împotriva cărora noua constituție nu ne mai deschide nici o posibilitate de apărare. Actuala constituție este o piatră de mormânt peste viața nației românești..."*

✡

În perioada de consolidare a *"dictaturii regale"*, Profesorul Nicolae Iorga a atacat, în repetate rânduri Mișcarea Legionară prin articole publicate în ziarul său *"Neamul Românesc"*, acuzând-o că la adăpostul activității comerciale desfășurate sub patronaj legionar, pregătește de fapt un complot împotriva statului. Acestor atacuri, Corneliu Codreanu le răspunde printr-o scrisoare din al cărei conținut reproducem următoarele pasaje:

"...Când acum 15 ani în urmă, tineretul manifesta sgomotos împotriva cuceririi iudaice (nu mai sgomotos decât D-l Iorga la 1906) Domnii de astăzi, acești domni din guvernul de astăzi, ne spuneau:

<<Nu așa veți rezolva problema evreiască.

Apucați-vă de comerț. Faceți comerț ca ei>>.

Iată ne-am apucat. Cu sufletul plin de speranțe. Cu dor de muncă.

Când ați văzut însă că pornim, că suntem corecți, că suntem capabili, că munca noastră e binecuvântată de Dumnezeu, veniți tot voi, și distrugeți acest început de comerț românesc, poate cel dintâiu început serios din vremea noastră, veniți și fără milă înăbușiți aceste încercări, tot avântul nostru și atâtea speranțe...

Sub guvernarea fericită și creștină a I.P.S.Patriarhul Miron, nu mai există în România nici jidani, nici comerț jidănesc, nici problemă jidovească.

Nu mai existăm decât noi care trebuie să fim nimiciți prin orice mijloace...

Eu nu mă pot bate cu D-ta. N-am nici geniul, nici vârsta, nici condeiul și nici situația D-tale.

*Dar din adâncul unui suflet lovit și nedreptățit îți strig, și îți voi striga din adâncul gropii, **ești un necinstit sufletește**, care ți-ai bătut joc pe nedrept de sufletele noastre nevinovate..."*

În urma acestei scrisori, Profesorul Nicolae Iorga îi intentează lui Corneliu Codreanu un proces de calomnie. Procesul este judecat de Consiliul de Război al Capitalei și la 19 aprilie, Corneliu Codreanu este condamnat la 6 luni de închisoare. Concomitent, guvernul Miron Cristea înființează primele lagăre de concentrare în care sunt internați numeroși fruntași legionari.

Persecuția împotriva conducătorului Mișcării Legionare nu se va limita însă numai la un proces de calomnie. La 23 mai, Corneliu Codreanu este judecat din nou, de data aceasta sub învinuirea de **"complot legionar"**. Pe data de 27 mai, el va fi condamnat de Consiliul de Război al Corpului II Armată la 10 ani muncă silnică pentru **delictul de uneltire contra ordinii sociale și crimă de răzvrătire.**

✡

În ziua de 13 noiembrie, Regele Carol al II-lea vizitează Londra și Parisul în căutarea unui sprijin occidental, dar primește numai promisiuni neconvingătoare. *"Pe drumul de întoarcere* - relatează în lucrarea sa **Istoria românilor** istoricul Vlad Georgescu, care numai de simpatie față de legionari nu poate fi suspectat - *Carol s-a oprit și la Berghof în Bavaria pentru o scurtă întâlnire cu Hitler, care nu a reușit să înlăture neîncrederea reciprocă. Mai mult chiar, îndată după întâlnire, încă din tren, regele a poruncit executarea lui Codreanu și a 13 dintre camarazii săi, un asasinat care a înăsprit și mai mult relațiile Bucureștiului cu Berlinul"*.

În dimineața zilei de 30 noiembrie, la orele 4, Corneliu Codreanu împreună cu încă 13 legionari sunt ridicați de la închisoarea Râmnicu Sărat pentru a fi transportați la Jilava. În dreptul kilometrului 30 de pe șoseaua București-Ploiești (Pădurea Tâncăbești), toți cei 14 sunt asasinați prin strangulare. Trupurile neînsuflețite sunt aruncate într-o groapă comună la Jilava peste care se toarnă vitriol, iar deasupra mormântului, o placă uriașă de beton. Organizatorul executării criminalului ordin regal a fost ministrul de interne de la acea dată, Armand Călinescu. Drept răsplată, la 7 martie 1939 va fi înscăunat prim-ministru al României.

✡

Politica României după asasinarea mișelească a conducătorului Mișcării Legionare, Corneliu Codreanu, nu va urmări decât un singur obiectiv: **menținerea regelui și a camarilei regale la conducerea țării, cu orice preț.**

La 16 decembrie 1938, Regele Carol al II-lea își înființează propriul său partid, Frontul Renașterii Naționale. **Pentru prima oară în istoria ei, România era guvernată de un partid unic!** O serie de politicieni *"democrați"* devin *"consilieri regali"*. Ei vor fi îmbrăcați, după modelul dictatorilor din Italia și Germania în uniforme. Un spectacol grotesc, la care, cu excepția lui Iuliu Maniu, toți foștii prim-miniștri ai României Mari s-au pretat, aprobând docili planurile criminale urzite de rege și de camarila sa.

În ziua de 21 septembrie 1939, primul-ministru Armand Călinescu este asasinat de o echipă de 9 legionari, *"Răzbunătorii"*, condusă de legionarul Miți Dumitrescu. După săvârșirea asasinatului, echipa a ocupat postul național de radiodifuziune, anunțând țării: *"Am pedepsit pe acela cu a cărui învoire a fost omorât cel mai mare român, Corneliu Zelea Codreanu"*. Apoi făptașii s-au predat autorităților. Vor fi împușcați, iar trupurile aruncate în stradă și expuse privirilor îngrozite ale trecătorilor.

În locul prim-ministrului asasinat, Regele Carol al II-lea îl numește pe generalul Gheorghe Argeșeanu, având ca ministru de interne pe Generalul Gavrilă Marinescu. Acesta a ordonat asasinarea tuturor fruntașilor legionari aflați în lagăre și închisori, precum și a câte 3-5 legionari din fiecare județ. În zilele de 21-22 septembrie 1939 au fost asasinați, în total, 252 de fruntași legionari.

Guvernul prezidat de generalul Gheorghe Argeșeanu a durat numai o săptămână. **Săptămâna decapitării conducerii Mișcării Legionare**. Noul prim-ministru va fi Constantin Argetoianu, unul din fruntașii masoneriei din România. Mandatul său va dura până la 29 noiembrie 1939, când va fi înlocuit de un alt om de încredere al Regelui Carol II, Gheorghe Tătărăscu.

✡

În timp ce în România se consuma această cumplită tragedie, pe scena politică europeană se petreceau evenimentele grave care vor culmina cu izbucnirea celui de al doilea război mondial...

● La 12 martie 1938, Germania anexează Austria. ● La 9 septembrie 1938 are loc Conferința de la München, la care Anglia și Franța acceptă ca Cehoslovacia să cedeze regiunea sudetă Germaniei. ● La 16 martie 1939, Germania ocupă toată Cehoslovacia, fără ca Anglia și Franța să-și onoreze garanțiile. ● La 23 august 1939 se semnează pactul Ribbentrop-Molotov prin care Germania dă Uniunii Sovietice mână liberă în părțile răsăritene ale Europei. ● La 1 septembrie 1939 Germania atacă Polonia. Ca urmare a acestei agresiuni Anglia și Franța declară război Germaniei, fără însă a întreprinde vreo acțiune militară. ● La 6 octombrie 1939 armata poloneză capitulează. ● Concomitent cu desfășurarea ofensivei germane, la 17 septembrie 1939, Armata Roșie pătrunde în Polonia răsăriteană, pe care o ocupă. Prin această acțiune, Polonia este ștearsă de pe harta Europei, fiind împărțită între Germania și Uniunea Sovietică. ● La 26 noiembrie 1939, Uniunea Sovietică atacă Finlanda, întâmpinând o dârză rezistență din partea bravului popor finlandez. ● La 10 mai 1940, Germania dezlănțuie ofensiva din Vest, ocupând Belgia, Olanda și Luxemburgul. ● La 16 iunie 1940, Franța capitulează, cerând armistițiu, iar rămășițele corpului expediționar englez se salvează cu greu prin portul Dunkerque, abandonând în mâinile inamicului, tot armamentul. ● La începutul lunii iunie 1940, în baza prevederilor secrete ale Pactului Ribbentrop-Molotov, Uniunea Sovietică ocupă Țările Baltice.

Și în virtutea aceleiași înțelegeri, la 26 iunie 1940, rușii dau ultimatum României, cerând cedarea Basarabiei, Bucovinei de Nord, Ținutului Herței. Regele Carol II acceptă cedarea. Trupul țării este sfâșiat în chip dezonorant fără a schița nici un gest de rezistență.

✡

În toată perioada *"dictaturii regale"*, evreii din România s-au bucurat de depline libertăți. Firavele măsuri cu caracter antievreiesc adoptate de guvernarea Cuza-Goga au căzut în desuetudine, ceea ce a făcut ca un contingent numeros de evrei din țările ocupate de Germania național-socialistă să-și caute refugiu în România cu acceptarea tacită a regimului carlist.

Adevăratul chip al evreimii din România se va vedea însă cu prilejul retragerii armatei române din teritoriile cedate Uniunii Sovietice. În timp ce ostașii români, demoralizați și umiliți prin faptul că trebuiau să se retragă fără să lupte, cu arma în mână, apărând pământul sfânt al țării, erau huiduiți și batjocoriți de evreii din târgurile și orașele basarabene pe care le părăseau, aceiași evrei îi întâmpinau pe invadatorii sovietici cu flori și entuziasm, ca pe niște adevărați eliberatori. Aceste scene dureroase au fost consemnate amănunțit în jurnalele de campanie ale unităților armatei române care au fost nevoite să se retragă din teritoriile cedate Uniunii Sovietice și este păcat că aceste consemnări nu au fost făcute publice până la această dată. Dezvăluirea lor ar avea darul să aducă în adevărata ei lumină mult trâmbițata localitate a minorității evreiești față de țara în care trăiau. Din puținele mărturii publicate în acest sens, cităm mai jos un pasaj din volumul I al lucrării lui George Magherescu *"Adevărul despre Mareșalul Ion Antonescu"*:

"...Din fericire însă, în întreaga Moldovă domnea liniște: liniștea cu care primește o ființă nobilă o durere, o mare pierdere... Elementul care se dovedi și acum nesigur era cel evreiesc. Evreii din Dorohoi și din regiune erau gata la cea mai mică ocazie să pornească acțiuni ostile, demonstrative, pentru a da mâna cu armata sovietică de la Herța. Erau nerăbdători să-i vadă pe ruși la Dorohoi.

Ca șeful Informațiilor diviziei, aveam zilnic prilejul să constat starea de efervescență în care trăia populația evreiască din Dorohoi. Românii trăind toată ziua în neliniște, răsuflau mai ușor seara, pentru ca în zori să se trezească iar cu teama că ar putea vedea pe sovietici venind peste ei. Evreii însă, cu urechile ciulite la aparatele de radio, mișunând unii la alții cu informații pe care și le transmiteau neîncetat, fremătau de nerăbdare să-i vadă pe ruși la Dorohoi. Seara se culcau cu această speranță și dimineața se deșteptau cu decepția că nu au venit, pentru ca din nou, în timpul zilei, să înceapă să spere..."

✡

Evoluția evenimentelor politice din Europa va avea repercusiuni și asupra scenei politice românești. După înfrângerea Franței, devenise evident că aliații noștri tradiționali nu puteau ajuta. Ca urmare, din aceeași dorință de a-și păstra tronul cu orice preț, Regele Carol al II-lea încearcă, în disperare, o apropiere de Germania. În acest scop, la 4 iulie 1940 îl înlătură de la cârma țării pe Ghe. Tătărăscu și-l numește prim-ministru pe Ion Gigurtu, un adept al apropierii României de Puterile Axei. Totodată, **Frontul Renașterii Naționale** este rebotezat **Partidul Națiunii**, în speranța că pe această cale va reuși să șteargă urmele crimelor pe care le săvârșise, trezind un sentiment de solidaritate națională în fața primejdiilor care amenințau România din toate direcțiile. Dar guvernul Gigurtu va însemna și o înăsprire a tratamentului pe care Statul român îl va aplica evreilor.

(va urma)

marginalii

După traducerea mai veche a lui Ştefan Bezdechi, dialogul platonic *Parmenide* (ce deschide seria "dialogurilor logice") apărea într-o nouă versiune românească, în 1989, în volumul VI al *Operelor* lui Platon (ediţie îngrijită de C. Noica şi P. Creţia, din care de şase ani încoace n-a mai apărut decât un singur volum...). Această nouă versiune românească, indiscutabil superioară celei vechi, a fost reeditată de curând, cu "Lămuririle preliminare" şi notele aferente ale traducătorului (dar, din păcate, nu şi cu "Nota despre structura dialogului" a lui C. Noica), la Editura "Paideia" din Bucureşti ("Colecţia cărţilor de seamă''). Numele d-lui Sorin Vieru reprezintă o certă garanţie. Interesul acestei reeditări stă însă mai ales în faptul că este însoţită de textul grecesc, reprodus prin fotografiere - soluţie foarte înţeleaptă! - după ediţia Diès (Paris, "Les Belles Lettres", 1923). Ne aflăm în faţa unei premiere editoriale în cultura noastră şi sperăm că lucrurile nu se vor opri aici...

Parmenide aparţine epocii de maturitate a lui Platon şi trece drept unul dintre dialogurile sale cele mai dificile. După Diogenes Laertios, el ar trebui subintitulat *peri eidon* (Despre forme). Structura sa tripartită include un scurt preludiu (în care sunt introduşi cei trei protagonişti ai dezbaterilor: tânărul Socrate şi eleaţii Parmenide şi Zenon), apoi o discuţie în jurul *Formelor* şi a putinţei de participare a lucrurilor la Forme, iar în final o suită de dezbateri cu privire la *Unu* şi la determinaţiile sale contradictorii (partea cea mai întinsă şi mai ambiguă a dialogului). În ciuda meticulosului " exerciţiu filosofic", totul rămâne în aporie. Lui C. Noica îi plăcea să vadă în aceasta o anticipare genială a "modernităţii", în sensul că "nu rezultatul dă măsura lucrurilor, ci treptele bine organizate ale căutării lui" (Platon, *Opere*-VI, ed. cit., p.80).

Multe dintre conceptele şi sugestiile speculative ale acestui dialog vor trece mai târziu, prin neoplatonism, în gândirea creştină a Sfinţilor Părinţi! El poate fi recomandat, de aceea, nu doar "logicienilor", ci şi teologilor, singurii ce ar putea regăsi aici şi altceva decât fascinaţia "căutării"...

Sub egida Sfintei Mănăstiri Polovragi, a apărut în toamna anului trecut volumaşul intitulat *Stareţul Ambrozie de la Optina*. Cu toate că autorul, John B. Dunlop, nu aparţine lumii otodoxe, viaţa şi învăţătura Sfântului Ambrozie (canonizat în 1988) beneficiază de o prezentare corectă. Traducerea şi prefaţa sunt semnate de Arhiereul-Vicar Irineu Slătineanu. Ediţia este subculturală (sub aspectul tehnicii editoriale), ca mai tot ce scoate de la o vreme încoace lumea noastră bisericească (singura excepţie constituind-o vechea Editură a Institutului Biblic..., a cărei activitate este însă inexplicabil de redusă). Dincolo de toate acestea, cartea merită o lectură atentă, atât pentru cunoaşterea figurii luminoase a Sfântului Ambrozie (nimeni altul decât duhovnicul lui Dostoievski şi prototipul Stareţului Zosima din *Fraţii Karamazov*), cât şi pentru înţelegerea generală a funcţiei răsăritene a "stăreţiei" (consolidate mai ales în Rusia secolelor XVIII-XIX).

Amintim că Stareţul Ambrozie (pe numele mirenesc: Alexandr M. Grenkov) s-a născut la 1812 în părţile Tambovului, într-o familie de preoţi de ţară. A făcut studii teologice şi, după ce a funcţionat o vreme ca profesor, s-a călugărit la Optina (vestit centru duhovnicesc din apropierea Moscovei), în toamna lui 1839. A fost stareţ al acestei mănăstiri din 1865 până la moarte (1891). Poporul l-a venerat constant ca pe un sfânt. Canonizarea sa a fost făcută la împlinirea unui mileniu de la creştinarea ruşilor, iar pomenirea i-a fost rânduită pentru ziua de 10 octombrie.

La Editura "Marineasa" din Timişoara s-a încheiat, cu volumul al treilea, ediţia de *Poezii* ale lui Radu Gyr îngrijită de d-na Simona Popa (fiica poetului). Structura ediţiei este deci următoarea: vol.I - *Sângele temniţei. Balade* (1992); vol.II - *Stigmate* (1993); vol.III - *Poezia orală* (1994, cu utile anexe critice şi bio-bibliografice). Editoriceşte vorbind, volumul final este cel mai bine îngrijit. Desigur, rămâne necesară o viitoare ediţie critică, fie şi doar selectivă. O ediţie de opere complete (poezie, dramaturgie, studii literare şi folcloristice, eseuri, conferinţe, publicistică, scrieri pentru copii, traduceri, interviuri, declaraţii, pagini epistolare, cu studiu de variante, note explicative, indici, bibliografie riguroasă şi exhaustivă etc.) va implica o uriaşă cantitate de muncă şi o înaltă exigenţă profesională, adică lucruri de care, din păcate, cultura noastră de azi duce tot mai mare lipsă. Să sperăm că din tânăra generaţie, după ce-şi va cheltui actualele tendinţe de teribilism cultural şi politic, se va ivi personalitatea morală şi intelectuală potrivită unei astfel de întreprinderi. Altminteri se va chema că suntem nevrednici de propria noastră moştenire istorică şi spirituală, dar mai ales de uriaşul capital de suferinţă şi jertfă al unei generaţii interbelice pe care astăzi o venerăm atât de superficial şi încercăm uneori să o imităm atât de inabil...

Pentru a ne lămuri mai bine asupra conţinutului acestui al treilea volum, al cărui titlu ar putea fi derutant pentru unii, să-i citām pe editori: "Poezia orală a lui Radu Gyr ridică în faţa editorului multiple probleme. În primul rând, ce trebuie să înţelegem, în acest caz, prin <<poezia orală>>? Probabil că ar fi necesar să ne rezumăm la ceea ce poetul a creat în închisoare, excluzând, în schimb, poeme elaborate anterior, care, însă, au fost puse în circulaţie tot acolo. Pe de altă parte, versurile din primele două volume [...] au şi ele, în majoritate, acelaşi statut de poezie orală [de unde se vede că acest criteriu este totuşi insuficient şi ambiguu -n.R.C]. Un alt fenomen care te pune în derută: fiecare dintre cei ce au venit în contact cu poezia lui Gyr şi-a însuşit o altă variantă, fiind evident că aceasta reprezintă diverse stadii ale procesului de şlefuire prin care trece orice piesă [dar ar putea fi vorba şi de simple deformări arbitrare, cu originea în "transmiţători" -n.R.C]. Pe acest teren mişcător am găsit totuşi un punct de sprijin: caietele lui Dumitru Cristea, confiscate de Securitate şi recuperate după 1990 de la S.R.I (Dl. Cristea a memorat poeziile la Aiud şi, după eliberare, le-a notat cu scrupulozitate). Deci, prin comparaţie cu alte versiuni, am constatat că e bine să ne bazăm pe prodigioasa sa memorie şi pe caietele sale" (pp.163-164). Noi credem că pe viitor stabilirea textelor va trebui să recurgă şi la comparaţia filologică -lexicală, gramaticală, prozodică, stilistică - cu textele *scrise*, mai vechi sau mai noi, ale poetului; de aceea, viitorul său *editor ideal* va trebui să fie, credem noi, deopotrivă un filolog versat şi un poet el însuşi. La pagina 161 citim:"Poeziile cuprinse în primele două volume ale ediţiei de faţă au fost revăzute de autor, care le-a conferit forma definitivă. Acest al treilea volum adună creaţii din închisoare pe care, în parte, poetul nu a mai apucat să le revadă sau pe care n-a mai putut să le reconstituie el însuşi (aproape o sută de texte)... Au fost destui care au memorat poeziile lui Radu Gyr, dar nici unul nu a mai pus atâta pasiune ca Dumitru Cristea[...] fără perseverenţa şi spiritul său de sacrificiu, literatura română ar fi fost astăzi mult mai săracă"...

Merită reţinută, din anexele volumului, mărturisirea poetului-legionar făcută în 1945, în faţa aşa-zisului "Tribunal al Poporului" (a se vedea p.175): "Eu am avut o credinţă. Şi am iubit-o. Dacă aş spune altfel, dacă aş tăgădui-o, dumneavoastră toţi ar trebui să mă scuipaţi în obraz. Indiferent dacă această credinţă a mea apare, astăzi, bună sau rea, întemeiată sau greşită, ea a fost, pentru mine, o credinţă adevărată. I-am dăruit sufletul meu, i-am închinat fruntea mea. Cu atât mai intens sufăr azi, când o văd însângerată de moarte" (reamintim celor interesaţi că textul integral al "ultimului cuvânt la Tribunalul Poporului", rostit de Radu Gyr sâmbătă, 2 iunie 1945, a fost publicat de "Adevărul literar şi artistic" în Numerele 207-208 din martie 1994).

Cu toate lipsurile sau stângăciile ei, ediţia îngrijită de d-na Simona Popa şi patronată de d-l Zaharia Marineasa reprezintă un pas înainte şi o datorie împlinită. Deocamdată ea rămâne cea mai cuprinzătoare icoană lirică a lui Radu Demetrescu-Gyr, fără îndoială unul dintre cei mai mari (dar şi mai nedreptăţiţi)poeţi români ai secolului XX, ca şi una dintre figurile cele mai complexe ale vechii elite legionare.

N-am putea încheia mai potrivit decât citându-i versurile dintr-o elegie târzie *(Ex libris)*: "Ce ţărm ne cheamă, ce ostroave/ la care nu putem ajunge?/ Ah, pe hârtia grea de slove/ cerneala se preface-n sânge!// Şi viaţa-n urmă ne rămâne,/mucegăită în volume./ Sub plânsul pleoapelor bătrâne/strivim zadarnic altă lume"...

La prolifica editură timişoreană "Gordian" (condusă de d-l Ovidiu Guleş) a apărut, printre altele, volumul *Garda de Fier* ("O carte pentru tânărul român"), semnată chiar de un reprezentant al noii generaţii, d-l Grigore Opriţă. În aceasta constă, poate, principalul ei punct de interes. Destul de bine structurată şi temeinic informată, cartea se deschide cu o circumscriere corectă a termenului de "naţionalism", prezent atât în context românesc interbelic, în speţă legionar (dar şi cu o încercare de schiţare a prelungirilor sale postbelice, de la "absolvirea deplină de orice învinuire a Gărzii de Fier în faţa Tribunalului de la Nürnberg" şi până la moartea lui Horia Sima, în 1993). Capitolul ultim şi "Cuvântul de încheiere" se constituie într-o sinteză despre sensul naţionalismului creştin, pe fondul actualităţii interne şi internaţionale, cu dese referiri la problema evreiască, sionistă şi masonică. D-l Opriţă încheie astfel: "În mijlocul oceanului de minciună în care trăim, ne putem pune şi noi, românii, o ultimă întrebare: ce ne rezervă viitorul? Horia Sima a dat răspunsul într-o singură propoziţie:<<Mişcarea Legionară rămâne marea rezervă a naţiunii>>" (p.211).

La pp. 213-217 se poate vedea bibliografia pe care s-a sprijinit autorul şi care este destul de cuprinzătoare, mergând până la sursele cele mai recente, atât româneşti, cât şi străine. La 30 de ani, câţi are autorul, o asemenea lucrare nu este doar o ispravă în sine, ci şi o făgăduinţă pentru viitor.

Mai menţionăm, rămânând în aceeaşi sferă publicistică, apariţia *Almanahului "Gazetei de Vest"* pe 1995. Problematica este la fel de sever circumscrisă: "Legiunea Arhanghelului Mihail de la prezent la viitor". În realitate, "prezentul" este covârşit de ''trecut" sau invitat spre un "viitor" destul de insolit. În ultima parte a Almanahului dăm de un mic roman *science-fiction* ieşit de sub pana D-lui Guleş *(Bizanţul solar)*, o "mini-space opera" în 15 capitole, propunându-ne "o experienţă inedită: *un basm modern în spirit tradiţional hristocentric*"! Lucrurile sunt împinse din mileniul trei până în mileniul patru ("anul de la Domnul 3453"), când "Gărzile de Fier" (căci despre ele este vorba, fireşte) vor fi cucerit demult planeta şi vor fi colonizat şi Sistemul Solar...Trebuie să recunoaştem că, deşi e basm, nu e de glumit!

Specia aceasta de *new-age*-ism legionar o va judeca fiecare cititor în parte. Noi ne mulţumim să constatăm doar că d-l Mironov are de făcut faţă unei înfruntări pe propriul teren şi că de acum încolo *Superman* şi *Batman* nu mai reprezintă un monopol apusean, ci au fost aduşi la românism şi la ortodoxie. Mistica paseistă a "Noii Generaţii" e surclasată de mistica futuristă a "Generaţiei următoare" *(The Next Generation)*...

Sic transit gloria mundi.

Răzvan CODRESCU

Semnatarul acestei pagini îşi exprimă dezacordul cu sistemul ortografic aberant impus din raţiuni extra-lingvistice de Academia Română şi pe care se vede constrâns să-l folosească şi-n paginile acestei publicaţii.

FIGURI DE SEAMĂ DIN EXILUL ROMÂNESC

AURELIU RĂUȚĂ

Exilul românesc al ultimei jumătăți de veac cunoaște trei categorii de personalități publice. *O primă categorie* sunt cei ce s-au realizat în plan spiritual (savanți, artiști, teologi etc.), fie în cultura țărilor de adopțiune, fie în viața culturală a românilor din surghiun. *O a doua categorie* este reprezentată de cei ale căror realizări țin de planul material și social, unii ajungând să joace chiar un rol politic în diferite țări occidentale (dar și în România, după Decembrie '89). *O a treia categorie* o constituie - deși sunt mai rare - cei ce au reușit să se împlinească pe ambele planuri (chiar dacă unul - fie cel material, fie cel spiritual - a rămas precumpănitor).

Din această ultimă categorie face parte și **d-l AURELIU RĂUȚĂ** (n.1912, la Câmpulung-Muscel), stabilit după Război în Spania, la Madrid, unde trăiește și astăzi. Personalitatea sa complexă și activitățile foarte variate pe care le-a întreprins de-a lungul vremii sunt destul de bine cunoscute printre românii din afara hotarelor țării (mai ales printre cei din Europa Occidentală). După 1989, numele domniei-sale a început să fie cunoscut și în țară, nu doar în cercurile vechilor camarazi, dar și în alte medii politice și intelectuale, iar din 1994 și în rândurile publicului mai larg (printr-un șir de apariții la televiziune, dar și în presa scrisă, cea mai substanțială fiind prezentarea pe care i-a făcut-o distinsul om de cultură Pavel Chihaia, în paginile "României literare").

Până la plecarea din țară, d-l AURELIU RĂUȚĂ a absolvit cursurile institutului Agronomic și a funcționat ca șef de secție la Institutul de Cercetări Agronomice, ca asistent universitar la catedra profesorului Gh.Ionescu-Sisești de la Facultatea de Agronomie din București și ca director în Ministerul Agriculturii și Domeniilor. A mai fost o vreme consilier la Institutul Național al Cooperației.

În 1941 împărtășește soarta legionarilor exilați (în urma nefericitelor evenimente din ianuarie). După o scurtă ședere în Germania (unde-și va obține doctoratul în agronomie, la Dahlem - institut din Berlin), ajunge pentru doi ani în Italia (1942-1944), după care se stabilește definitiv în Spania, unde va prospera atât în afaceri (impulsionat de convingerea că *homo sine pecunia imago mortis est*), cât și în activitatea de propagandă culturală românească (între 1946 și 1985 - când s-a pensionat -a fost profesor de limba română la Universitatea din Salamanca; a publicat o gramatică românească pentru uzul studenților spanioli, a tradus și a editat numeroase cărți esențiale ale culturii românești, inclusiv poeziile lui Eminescu). A manifestat preocupări constante pentru limba și literatura română, pentru istorie, numismatică (e un ilustru colecționar), probleme juridice și economice. S-a căsătorit cu o descendentă din înalta aristocrație bască și s-a mișcat în cele mai selecte cercuri mondene, politice și intelectuale ale Spaniei franchiste. Om de dreapta prin structură și formație, a rămas apropiat de Horia Sima și de o bună parte a exilului legionar. Este fondatorul Asociației Culturale Hispano-Române de la Salamanca și al Fundației Culturale Române de la Madrid. A organizat de asemenea un Centru de distribuție a cărților românești publicate în exil, a avut o contribuție importantă la edificarea Căminului Moța-Marin de la Arravaca și a Monumentului Moța-Marin de la Majadahonda. Tot domniei-sale i se datorează și două simpozioane mai recente, de larg răsunet în mediile românești: este vorba de sărbătorirea lui Eminescu la centenarul morții sale (Paris, 15-18 iunie 1989), urmată de editarea unui volum omagial, și de simpozionul "Exilul românesc. Identitate și conștiință istorică", desfășurat tot la Paris (20-23 mai 1994),ale cărui lucrări urmează să apară, de asemenea, între copertile unui volum. A subvenționat, în fine, apariția multor volume sau publicații periodice, din exil, dar și din țară (după 1989), făcând constant operă de mecenat, fără îngustimi ideologice (și adesea cu o superioară discreție).

Luna viitoare (10 februarie) d-l AURELIU RĂUȚĂ va împlini 83 de ani. Îi urăm viață cât mai îndelungată, sănătate și pace sufletească, nădăjduind că activismul și generozitatea domniei-sale, puse sub semnul misionarismului național și creștin, vor rămâne o pildă de vrednicie românească pentru generațiile mai noi, chemate să poarte pe mai departe crucea românismului!

"PUNCTE CARDINALE"

În Numărul viitor:
MATEI HOJBOTĂ-HATMANUL

CECENIA - un memento

Cu o suprafață ce nu atinge 15.000 de km.p. și având o populație de mai puțin de 2 milioane de locuitori, CECENIA este teoretic una dintre "republicile autonome" ale Federației Ruse. Mica țară din Caucazul de Nord constituise în cadrul fostei URSS, până la proclamarea unilaterală a independenței sale în 1991, dar nerecunoscută la Moscova, o "Republică Autonomă Sovietică Socialistă" de 19.300 km.p., împreună cu Ingușetia vecină. Cecenii și ingușii alcătuiesc un grup etnolingvistic aparte în familia popoarelor caucaziene de religie mulsulmană.

După ce în Evul Mediu a cunoscut influența și dominația succesivă a statelor desprinse din Marele Califat Arab și din Marele Hanat Mongol, în secolul al XVI-lea, Cecenia, împreună cu întreaga regiune caucaziană, ajunge sub stăpânire otomană, situație care se menține până în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. În urma tratatului de pace turco-persan de la Istanbul, din 1736, cu care se încheie o lungă serie de conflicte între Turcia și Persia, jumătatea de est a spațiului caucazian, în care se include și Cecenia, a fost încorporată Persiei.

În urma războiului ruso-persan din anii 1804-1813, prin pacea semnată la Gulistan (24 oct. 1813), Persia recunoaște alipirea la Imperiul Rusiei a Daghestanului, Gruziei și a unor hanate din Azerbaidjan. Acesta este momentul în care Cecenia intră și ea sub "ocrotirea" rusească.

În primii ani ai ocupației imperiale rusești în Cecenia, locuitorii acestui ținut muntos au opus ocupanților o rezistență de o dârzenie și un curaj ce au intrat în legendă. Oștile țarului Alexandru I (1801-1825) nu au reușit să îngenuncheze cu armele pe băștinașii micii țări din munții Caucazului. Ținutul a putut fi "pacificat" doar cu... topoarele, după ce au fost defrișați codrii în care se adăposteau bravii luptători ceceni.

În actualul război purtat de Rusia în Cecenia se confruntă același colos imperial (pentru care nu se pune în discuție aspectul legitimității și al moralității) cu voința și decizia micului popor cecen, gata să se sacrifice pentru drepturile sale sacre la libertate, pentru credința și identitatea sa spirituală și etnică.

Fără îndoială că armata rusă ar fi putut demult mărșălui victorioasă la Groznîi, dacă ar fi avut de-a face, așa cum afirmă Boris Elțin și autoritățile de la Moscova, doar cu niște nelegiuite "bande înarmate" care terorizează populația civilă fără apărare. Numai că lucrurile nu stau deloc așa. Rezistența cecenă a cuprins toate straturile populației, și, lucru deloc neglijabil, etnicii ruși împământeniți în Cecenia își declară și își manifestă solidaritatea cu autohtonii ceceni!

Starea lucrurilor în Cecenia devine cu atât mai complicată cu cât, la ora actuală, Rusia însăși nu mai este un monolit (nici militar, nici economic, nici politic). Din întreaga evoluție a evenimentelor se conturează posibilitatea transformării Ceceniei într-un nou Afganistan, cu atât mai mult cu cât Occidentul sprijină indirect intervenția rusească, arătându-se îngrijorat doar de "consecințele acțiunilor militare în ceea ce privește populația civilă și numărul de victime în rândurile acesteia"! Mult trâmbițatele sloganuri despre drepturile omului acționează și de data asta selectiv!

Desfășurarea de până acum a operațiunilor militare din Cecenia a dovedit cât de îndârjită este rezistența antirusească în care sunt angajați luptători bine înarmați, cu o profundă motivație a luptei lor împotriva unui inamic mult superior atât tehnic cât și numeric. Mulți ceceni și-au făcut stagiul militar în Armata Roșie iar unii dintre ei sunt veterani ai războiului din Afganistan. Ei cunosc bine tactica militară a agresorilor ruși, dar mai ales părțile vulnerabile ale armamentului cu care aceștia sunt dotați. Djohar Dudaev însuși, fost general în Armata Roșie și comandant de escadră de bombardiere nucleare, este un inamic redutabil pentru actualul Stat Major Rus.

Că Groznîi, capitala cecenă, poate fi oricând transformat într-un morman de ruine, iar întreaga regiune nord-caucaziană ar putea deveni un deșert, este mai presus de orice îndoială. Numai că o asemenea "pacificare", întemeiată pe acest gen de "defrișare", în mod sigur nu va mai putea avea aceleași rezultate ca-n vremea țarului Alexandru I!

Oricare va fi deznodământul în conflictul din Cecenia, acest precedent nu va rămâne fără urmări pentru întreaga Federație Rusă, ca și pentru întreaga "vecinătate apropiată" a acesteia. Iar dacă se constată că Basarabia fusese încorporată în Rusia la 1812, cu numai un an înaintea Ceceniei, împărtășind însă aceeași soartă sub stăpânirea ruso-bolșevică (dar deosebindu-se totuși prin hotărârea actuală a liderilor lor în privința neatârnării și păstrării identității de credință, de neam și de limbă), exemplul cecen rămâne un *memento*...

Nicolae POP

Un ochi râde, altul plânge...

GÂNDURI LA ÎNCEPUT DE AN

Iată-ne intraţi şi într-al şaselea an al chinuitei noastre "libertăţi". Să fim sinceri, semne de schimbare nu prea sunt: preşedintele Iliescu îşi continuă "despoţia luminată" de la Cotroceni, guvernul Văcăroiu continuă să ronţăie imperturbabil la "moţiuni de cenzură", Maiestatea Sa continuă să nu nimerească ziua când se acordă vize, opoziţia democrată continuă să-i pună ventuze d-lui Coposu, dreapta legionară continuă să se strâmbe pe dinăuntru, intelectualitatea subţire continuă să iudaizeze graţios, plebea continuă să-l plângă pe Ceauşescu, tineretul continuă să se *new-age*-ească, ţiganii continuă să se joace de-a alba-neagra cu noi, basarabenii continuă să nu fie ceceni, Biserica Ortodoxă continuă să se troglodească, presa continuă să se "evenimentizeze", toată lumea continuă să se certe cu toată lumea, iar Europa continuă să ne confunde cu bulgarii (spre ruşinea bulgarilor!)...

E iarnă, ne e frig, suntem săraci (de 5 ani? de 45 ani? de o istorie întreagă?); dar vorba cântecului: "Noi suntem români, noi suntem români"! Dacă nu ne-au troienit pe noi 2000 de ierni, dacă am răzbit "flămânzi şi goi" până astăzi, n-o să ne speriem acum, la bătrâneţe, când s-ar putea să ne iasă şi învârteala cu azilul Europei, căci doar înţelepciunea noastră (veche ca şi noi) ne învaţă că "la pasărea chioară îi face Dumnezeu cuib"...

Las'că vine ea primăvara, se întorc păsărelele din ţările calde, ies floricelele pe câmpii, încep trufandalele! De bine, de rău, e "linişte", nu mai iese lumea pe stradă, s-au mai potolit şi "agenturile", iar în general, dacă e să ne gândim bine, "asta e situaţia", "se putea şi mai rău"...

Poate că a fost şi o greşeală a noastră că, luându-ne după alţii, am aşteptat mereu, de la fiecare an, câte ceva nou: o recoltă mai bună, o schimbare de domni, şi alte chestii de-astea. Ce ar fi ca, măcar odată, să nu mai aşteptăm nimic de la anul care a început? Poate că tocmai atunci "soarta" (ce mereu ne-a fost potrivnică) ne va face vreo surpriză şi, la sfârşitul lui 1995, vom putea spune şi noi: "Slavă Ţie, Doamne, că nu mai suntem ce-am fost, ci mai mult decât atât!"...

(Glumim, desigur, ca să umplem pagina...)

"DILEMA" PORCULUI

Numărul de Crăciun al "Dilemei" (Anul II, Nr.102, 23-29 dec.1994) dedică trei sferturi din paginile sale "sărbătorilor de iarnă" la meridian românesc. Unul dintre aceste trei sferturi aparţine *porcului*, a cărui problematică este dezvoltată cu voluptate, sugerându-se că aici trebuie căutată esenţa Crăciunului românesc. După ce este prezentată iniţiativa intitulată "Un porc la PRO FM" (altminteri posibilă efigie pentru *mass-media* de la noi!), i se ia interviu lui Fane Măcelaru' din Piaţa Galaţi, dar şi Decanului Facultăţii de Zootehnie din Bucureşti (d-l prof.dr. Ion Dinu, specialist în porcine), se caută o explicaţie a *Poveştii Porcului* (apelându-se la d-l prof.dr.Mihai Pop, mai puţin priceput în materie decât ne-am fi aşteptat!), se schiţează ocurenţele literare ale porcului (de către d-l Liviu Papadima, fiul fostului cronicar literar al "Gândirii"), cu o oarecare mirare că porcul nu prea este atestat cu demnitatea lui actuală ("Nu e pasăre ca porcu'"), iar d-na Rodica Zafiu dă seama de aria lingvistică a problemei ("A porcăi, porcărie, porcesc"), pornind de la perechea *porc-scroafă* şi mergând până la "contradicţiile" modelului porcin: de la "albia de porci" la "norocul porcesc" şi de la "porcul activ, dinamic, impetuos" la "porcul pasiv, resemnat (<<mioritic>>)", ce aşteaptă "muchia toporului"... Grila porcului este ultima găselniţă a intelectualităţii noastre de "tranziţie" (căreia i se asociază firesc şi oligofrenia grafică a numărului în discuţie).

Să menţionăm că responsabila de număr (Ioromira Popovici) ne dă şi un "Argument", în care-şi destăinuie relaţiile cu "Moşi Crăciunii" unei copilării emancipate ("fără limitele unei religii stricte", deşi - spune dumneaei - astăzi "am înţeles totuşi câte ceva şi din semnificaţia religioasă a Crăciunului"...) şi ne avertizează că "ultima, dar *cea mai savuroasă tentă* a numărului *căznit sărbătoresc* este cea *gastronomică*" (subl.n.), deoarece "porcul se auto-impune ca subiect prolific de dezbateri".

Ne-auto-impunându-se ca subiect prolific de dezbateri, Iisus Hristos nu este menţionat decât pe 2 pagini din 16 (şi o singură dată cu demnitate teologică: anume în subtilul eseu despre "Oameni şi daruri" al d-lui Teodor Baconsky, care este constrâns, prin context, să facă figură de "mărgăritar aruncat în gura porcilor"...).

D-l Andrei Pleşu, poate să fie încă o dată mândru, ca român european şi ca intelectual creştin, de publicaţia pe care o girează. Ca replică la articolul domniei-sale ("Spre Europa, cu spatele..."), s-ar putea închipui unul intitulat: "Spre Europa, cu porcul..." Căci (vorba d-nei Tita Chiper) "distanţa dintre sarma şi Cosmos dă oarecare vertij"...

GÂLCEAVA UNUI LEGIONAR CU LUMEA

Din indignarea d-lui Sebastian Mocanu, figură de frunte a Mişcării Legionare (cel ce, în octombrie 1938, la deschiderea Universităţii din Cernăuţi, a cerut de la tribună - de faţă fiind rectorul, corpul profesoral, autorităţile locale şi Victor Iamandi, Ministrul Educaţiei Naţionale - eliberarea Căpitanului şi încetarea prigoanei anti-legionare), s-a născut broşura intitulată *4 scrisori legionare* (supliment cultural-politic al "Gazetei de Vest", apărut în decembrie 1994, la Timişoara). "Autorul scrisorilor... - suntem informaţi într-o scurtă notă autobiografică - este licenţiat în Litere şi Filosofie al Universităţii din Cernăuţi. A fost prezent în luptele studenţeşti din acest centru universitar în anii 1938-39. În calitate de legionar, a fost internat de nazişti în lagărul de concentrare de la Buchenwald (1942-1944) şi de comunişti în temniţa de la Aiud (1948-1964)".

D-l Mocanu se ridică împotriva "paradei triumfale a minciunii cotidiene, relei credinţe, corupţiei, cu un cuvânt, împotriva viciului etic, politic şi social din lumea noastră românească, el însuşi un ecou al confuziei, dezorientării şi lipsei de valori autentice a omenirii acestui sfârşit de mileniu" (p.7). La noi, consensul minciunii loveşte cu deosebire în Mişcarea Legionară - singura tentativă reală de primenire morală şi politică a lumii româneşti din acest veac, dar tocmai de aceea incomodă pentru politicianismul înstrăinat de neam. Păcatul "originar" al românilor, observă d-l Mocanu, rămâne "dezbinarea împinsă până la trădare".

La atacurile binecunoscute venite dinspre tabăra (neo)comuniştilor, se adaugă de-acum şi mistificările sau indelicateţile venite dinspre tabăra democraţilor de mentalitate stângistă. Semnificative sunt cazurile d-lui Corneliu Coposu şi d-nei Doina Cornea (examinate în introducerea şi în încheierea broşurii). Şi în primul şi în al doilea caz, d-l Mocanu diagnostichează, (cu argumente de rigoare) trei fobii fundamentale: *ortodoxofobia*, *naţionalistofobia* şi *legionarofobia*, condensabile în eticheta mai generală de *românofobie* (fapte şi atitudini asupra cărora şi noi am atras atenţia, chiar în cadrul acestei rubrici: a se vedea mai ales "Pentru cine bat clopotele, domnule Coposu?", din mai 1994, ca şi "Variaţiuni pe o temă incomodă", din noiembrie 1994).

Scrisorile propriu-zise sunt adresate lui Petre Vălimăreanu, conducătorul revistei "Vatra" de la Freiburg (decedat între timp), evreului Max Bănuş, patronul "Tineramei" bucureştene (şi autor al volumului *Cei care m-au ucis*), Maiestăţii Sale Regelui Mihai I (autorul este totuşi promonarhist) şi, în sfârşit, "cărturarului" Gabriel Liiceanu, directorul Editurii "Humanitas".

Lui Petre Vălimăreanu i se reproşează îngustimea ideologică şi o anume improbitate morală ("Când citesc în singurătate *Vatra*, îmi vine să plâng pentru starea morală în care vă aflaţi, foştii ostaşi ai unei cauze sfinte..."), dar, mai presus de toate, fronda antiortodoxă. "Poate pe alocuri am fost dur, dar sincer şi cinstit. Nimic nu se referă strict la persoana dumitale, ci la *atitudinea* dumitale, distructivă în raport cu ideea legionară şi cu unitatea spirituală a neamului [...] Eu sunt în al 77-lea an de viaţă. D-ta, dacă nu greşesc, eşti ceva mai în vârstă decât mine [P.V. a murit în ziua de 30 octombrie 1994; a se vedea necrologul din "Puncte Cardinale", anul IV, nr.12/48, decembrie 1994, p.2 - n.n.]. Poate ar fi mai bine să nu-i mai judecăm atâta pe alţii, ci să ne încredinţăm cu toţii dreptului Judecător, pe care să-L implorăm, iertându-ne unii pe alţii" (p.23).

D-lui Max Bănuş i se semnalează neonestitatea memoriilor din închisoare - spre deosebire de N.Steinhardt ("Iată un evreu la care nu este viclenie") - şi atitudinea general antiromânească, evidentă şi în publicaţia pe care o conduce (cu trimitere precisă la articolul lui Ion Itu, *Tactica paşilor mărunţi*, apărut în "Tinerama", nr.124 din 16-22 aprilie 1993, p.7, unde este pomenită cu rea-voinţă şi cartea d-lui S.Mocanu, *Mântuirea*).

Scrisoarea adresată Maiestăţii Sale se referă la perioada 1940-1944; pe fondul câtorva utile desluşiri istorice şi ideologice, autorul îşi asigură Regele de fidelitatea pe care i-o poartă, totuşi, o bună parte din lumea legionară, care n-ar fi meritat cuvintele nedrepte ale Suveranului ("nelegiuirile comise de legionarii din Garda de Fier", "organizaţie sprijinită de Germania hitleristă" etc.). "În ceea ce priveşte raporturile Legiunii cu Coroana, întotdeauna legionarii, începând cu întemeietorul Legiunii, Corneliu Zelea Codreanu, au suferit când nu au fost cele dorite de ei. Una dintre cele mai mari tristeţi legionare a fost aceea de a trebui să ia atitudine împotriva Regelui [Carol II -n.n.]. Însă împotriva *persoanei* regale, nu împotriva *instituţiei* monarhice. Legionarii au fost şi au rămas monarhişti" (p.38).

Din vestitul *Apel către lichele* al d-lui Gabriel Liiceanu sunt incriminate câteva fraze antilegionare, într-adevăr foarte nedrepte, pe care nouă ne place să le considerăm ieşite doar dintr-un fel de inerţie necenzurată (altminteri regretatul Constantin Noica s-ar răsuci în mormânt); este vorba mai ales de confuzia tipic masonică între "extrema stângă" şi "extrema dreaptă" sau, la noi, între "comunişti" şi "legionari" (care ar avea în comun o presupusă doctrină a "crimei originare", adică "justificarea crimei ca modalitate de atingere a unui ideal"). Desigur, d-l Liiceanu n-a avut nici timpul şi nici interesul de a întârzia asupra istoriei şi doctrinei legionare, împrumutând de aiurea câteva idei fixe, aşa cum altminteri nu-i stă în obicei. Tocmai de aceea scrisoarea d-lui Mocanu aduce precizări necesare. Printre altele, autorul îi aminteşte dinstinsului filosof "un adevăr foarte simplu prin evidenţa lui", anume acela că "nici o formaţiune politică nu a dispus de intelectuali atât de impozanţi şi de recunoscuţi în deceniul patru ca Mişcarea Legionară" (p.54).

Gâlceava cu lumea a legionarului Sebastian Mocanu e de fapt un apel la onestitate; problema este dacă nu cumva trăim într-o ţară a "urechilor închise"...

Pagină realizată de
V.A.M

Editura
PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacţional: **Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-şef;**
Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU,
Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIŞOR,
Ioan NISTOR - secretar de redacţie
Doina Marilena CĂBAŞ - corector
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr. 109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company